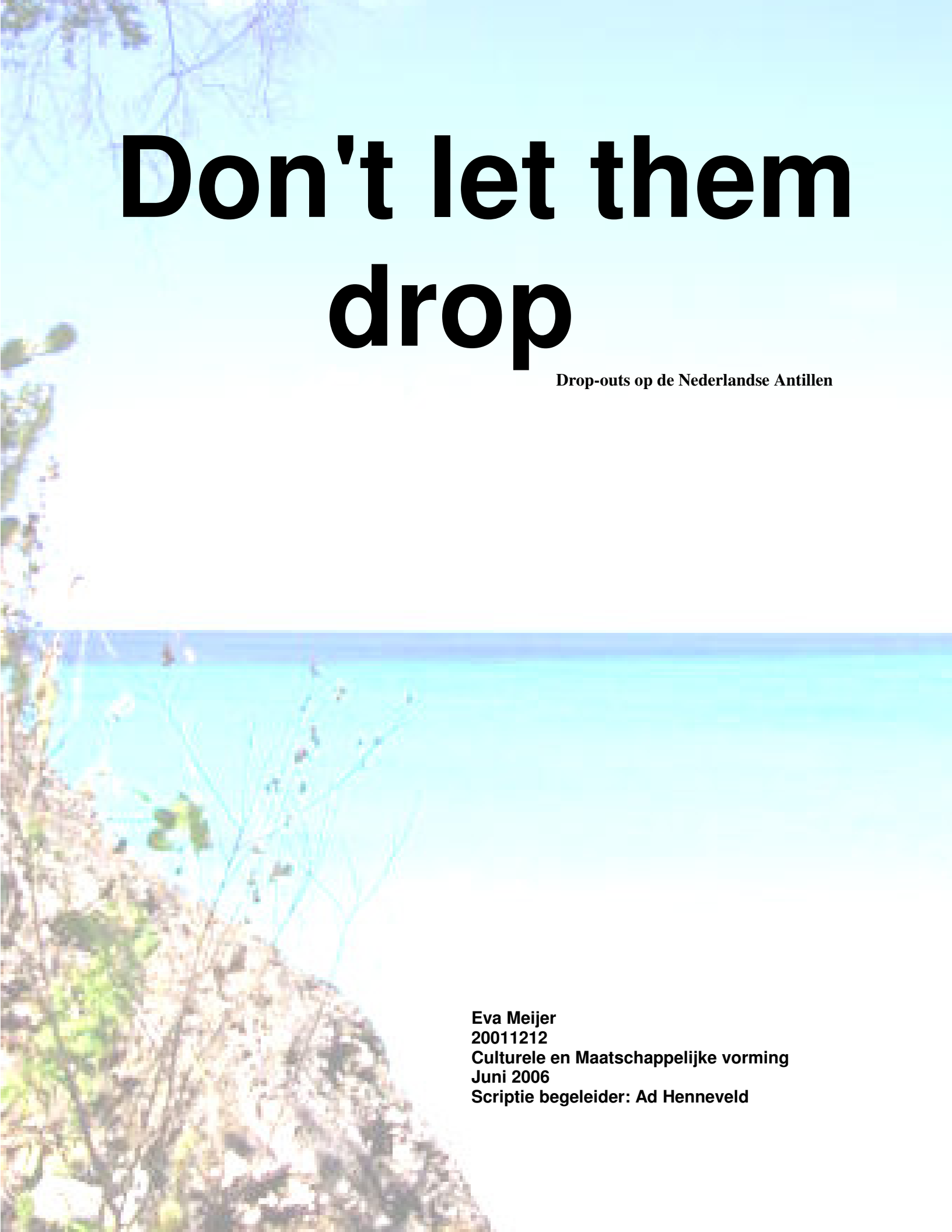

Don't let them drop

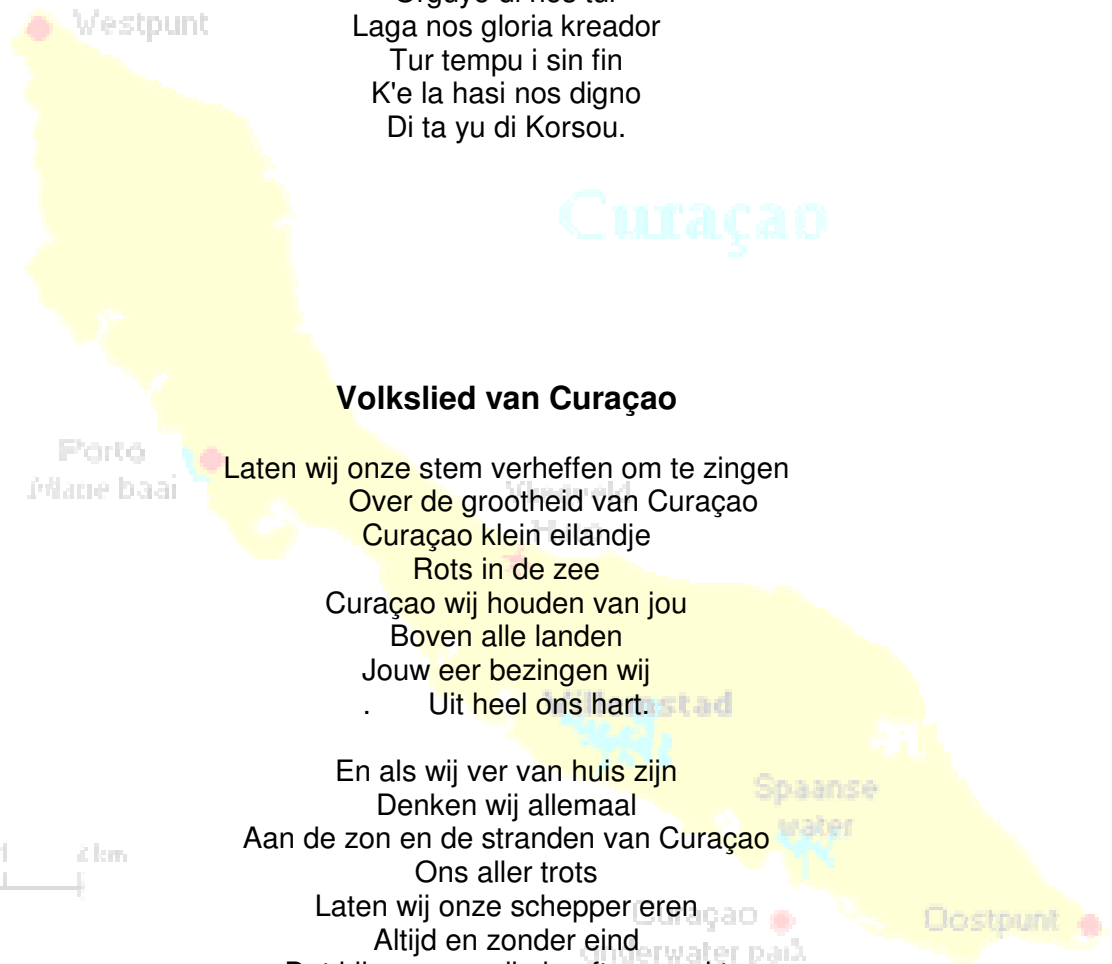
Drop-outs op de Nederlandse Antillen

Eva Meijer
20011212
Culturele en Maatschappelijke vorming
Juni 2006
Scriptie begeleider: Ad Henneveld

Himno di Korsou

Lanta nos bos ban kanta
Grandesa di Korsou
Korsou isla chikitu
Baranka den laman
Korsou nos ta stimabo
Ariba tur nashon
Bo gloria nos ta kanta
Di henter nos kurason
I ora nos ta leu foi kas
Nos tur ta rekorda
Korsou su solo i playanan
Orguyo di nos tur
Laga nos gloria kreador
Tur tempu i sin fin
K'e la hasi nos digno
Di ta yu di Korsou.

Volkslied van Curaçao

Laten wij onze stem verheffen om te zingen
Over de grootheid van Curaçao
Curaçao klein eilandje
Rots in de zee
Curaçao wij houden van jou
Boven alle landen
Jouw eer bezingen wij
Uit heel ons hart.

En als wij ver van huis zijn
Denken wij allemaal
Aan de zon en de stranden van Curaçao
Ons aller trots
Laten wij onze schepper eren
Altijd en zonder eind
Dat hij ons waardig heeft gemaakt
Om een kind van Curaçao te zijn.

VOORWOORD

Curaçao, een prachtig eiland in de Caribische zee. Lang niet bij iedereen komt er een positieve gedachte naar boven bij het horen van de naam van dit eiland. Over Curaçao verschijnen veel negatieve verhalen in de media. Er zijn veel werkelozen, de mensen zijn lui, de criminaliteit is erg hoog, de scholen zijn slecht etc. Waar blijven de positieven berichten? Of zijn deze er niet?

In januari 2005 reisde ik voor mijn derdejaars stage van de opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming af naar Curaçao. Hier kwam ik terecht bij een stichting die het eiland promoot bij zowel de bewoners als bij de toeristen. Tevens streven zij naar een leefbaar Curaçao voor iedereen. Door deze stage kreeg ik mijn eerste inzichten in de problematiek op Curaçao. Er heerst veel armoede en mensen zijn onvoldoende op de hoogte van hun mogelijkheden. Helaas sloot mijn stageopdracht bij deze stichting niet aan op mijn wensen en besloot ik na 5 weken mijn stage ergens anders voort te zetten. Hierna kwam ik terecht in de dierentuin op Curaçao waar ik 5 maanden heb gewerkt. Ook hier werd ik weer met mijn neus op de feiten gedrukt betreft de armoede die op het eiland heerst en die je in eerste oogopslag niet gelijk ziet.

Tijdens mijn verblijf op Curaçao kreeg ik supervisie lessen in een groep van 2 andere studenten. Deze 2 studenten volgden dezelfde opleiding in hetzelfde jaar als ik. Van hun leerde ik nog meer over het eiland en waarom dingen gingen zoals je gingen. Ik vond mijn weg op Curaçao en voelde mij hier helemaal thuis. Doordat een van deze studenten les gaf op een school kwam het onderwerp "Sociale vormingsplicht" vaak naar boven tijdens de supervisie bijeenkomsten. Dit is een kansproject voor de Antilliaanse jongeren. Over de inhoud van dit programma ga ik verder in, in de inleiding. Ik vond het interessant om te zien hoe dit project werd opgestart.

Eenmaal terug in Nederland miste ik Curaçao. Ik kon het eiland niet loslaten en heb daarom besloten mijn scriptie over Curaçao te schrijven, waarbij ik mijn netwerken en contacten die ik in het afgelopen half jaar heb opgebouwd goed kan gebruiken. Een tweede onderbouwing voor mijn scriptiekeuze is dat de Sociale vormingsplicht op dit moment een onderwerp is wat heel erg leeft op de Antillen. Vanaf 1 maart 2006 is de vormingsplicht een wettelijke verplichting. Om dit mogelijk te maken is er veel werk vooraf gegaan. Zo is er een pilot project geweest die een jaar heeft geduurd. "Uit de pilot is gebleken dat Sociale vorming voor de jongeren een goede manier is om een flinke stap vooruit te zetten in hun carrière en hun bestaan te verbeteren" (1) . Ook zijn er enkele aanpassingen gemaakt op punten die nog om verbetering vroegen. De Sociale vormingsplicht is officieel per 1 mei van start gaan. Het aantal jongeren op Curaçao dat niet in bezit is van een startkwalificatie is schrikbarend hoog. Op de vraag hoe dit mogelijk is en vooral wat hier aan te doen is en welke rol kan een CMV-er hebben bij de bestrijding van en het tegengaan van de drop-outs en hoe Nederland met deze problematiek omgaat, wil ik in deze scriptie een antwoord op geven.

Inhoudsopgave

INLEIDING	
0.0 Inleiding	5
0.1 Vraagstelling	6
0.2 Deelvragen	6
0.3 Doelstelling	6
0.4 Onderzoeksopzet	7
HOOFDSTUK 1	
1.0 De Nederlandse Antillen	8
1.1 Curaçao	8
1.2 Geschiedenis	9
1.3 Nederlandse invloed en cultuur	10
1.4 De taal Papiamentu	11
1.5 Het geloof	12
1.6 Criminaliteit	11
1.7 gezinssamenstelling	12
1.8 Tiernmoeders	12
HOOFDSTUK 2	
2.0 Het probleem op Curaçao in beeld	13
2.1 Het onderwijs op Curaçao	14
2.2 Leerplicht	14
2.3 De culturele verschillen tussen Curaçaoënaars en Nederlanders	15
2.31 Machtsafstand	15
2.32 Collectiviteit versus individualiteit	17
2.33 Femininiteit versus masculiniteit	19
2.34 Onzekerheidsvermijding	21
2.4 Samenvatting van de culturele verschillen tussen Antillianen en Nederlanders	22
HOOFDSTUK 3	
3.0 Startkwalificatie en voortijdig schoolverlaters in Nederland:	23
3.1 Risicogroep	24
3.2 Beleid	24
3.3 Wat doet Nederland aan jongeren zonder startkwalificatie:	24
3.4 De Sociale vormingsplicht	25
3.5 De kansen van de Sociale vormingsplicht	27
3.6 De valkuilen van de Sociale vormingsplicht	28
HOOFDSTUK 4	
4.0 De CMV-er	31
HOOFDSTUK 5	
5.0 Conclusies en aanbevelingen	36
5.1 De preventieve aanpak	36
5.2 De Curatieve aanpak	37
5.3 Antwoorden op de deelvragen	37
HOOFDSTUK 6	
6.0 Mijn projectvoorstel	39
6.1 Verantwoording gekozen project	41
Verwijzingen	44
Bronnenlijst	45
Verklarende woordenlijst	48

0.0 INLEIDING

Vanuit de Nederlandse Antillen komen jaarlijks veel jongeren onvoorbereid en zonder toekomstperspectief naar Nederland. De jongeren hebben vaak onterecht hoge verwachtingen van hun kansen en mogelijkheden in de Nederlandse samenleving die voor hen vrij complex is. Mede door de slechte sociaal-economische situatie op de Nederlandse Antillen, gebrekkige schoolopleiding, leefomstandigheden in de wijken en buurten waarin zij opgroeien en een Nederlandse taalachterstand gaat hun integratie moeizaam. Het zijn vaak de zogenoemde drop-out leerlingen die besluiten naar Nederland te komen. Deze leerlingen zijn van school gegaan, voordat zij een startkwalificatie hebben gehaald. "Een startkwalificatie wordt behaald met het succesvol afronden van het HAVO of het VWO, of met het behalen van een diploma van een Mbo-diploma op niveau 2" (2) Het eiland biedt voor hen een somber toekomst perspectief. Tijdens mijn stage op Curaçao heb ik veel jongeren gesproken die naar Nederland willen verhuizen, omdat zij denken hier gelukkiger te kunnen worden. Ruim een kwart van de jongeren op Curaçao wil emigreren. Op de vraag hoe zij zich in Nederland willen gaan redden, is het antwoord vaak dat zij in Nederland familie hebben wonen waarbij zij gratis in huis kunnen verblijven. Ook zal deze familie hulp bieden naar het vinden van een baan. Dit zijn mooie beloftes, maar in praktijk niet reëel. De jongeren moeten wel degelijk bijdragen in zijn onkosten en een baan is niet zomaar gevonden. Zonder startkwalificatie zijn de jongeren niet geliefd op de arbeidsmarkt. Omdat de jongere onder druk staat van zijn familie die toch geld wil zien voor de kosten en inwoning wordt een stap richting de criminaliteit is sneller gemaakt. Wat onschuldig begint blijkt in een neerwaartse stroomversnelling te raken. De jongere kan niet meer terug. Ook de jongeren die er niet naar Nederland vertrekken lopen tegen het probleem aan dat zij zonder diploma geen goede baan kunnen vinden. Curaçao wil graag voorkomen dat de jongeren naar Nederland vertrekken, mede hierom is de Sociale vormingsplicht opgezet. Met de Sociale vormingsplicht worden jongeren op de Nederlandse Antillen van 16 tot 24 jaar voorbereid op betaald werk doormiddel van een combinatie van een opleiding en werk op het niveau van assistent beroepsbeoefenaar. Ook zorgt deze plicht ervoor dat jongeren gemakkelijker kunnen instromen in een vervolgopleiding. Op de eilanden Curaçao, Bonaire en Sint Maarten is in mei 2005 een pilot programma van de Sociale vormingsplicht gestart. Op basis van de uitslagen van deze pilot, die in eerste instantie zes maanden zou duren, maar is verlengt tot een jaar wordt een beslissing genomen over de invoering en het programma van de Sociale vormingsplicht. De eerste planning was dat per 1 januari 2006, aaneensluitend op de pilot, de vormingsplicht van start zou gaan. Dit is verlaat naar 1 mei 2006. Rond 1 juli 2006 wordt de eerste uitstroom van het project verwacht die zich op de arbeidsmarkt gaan verspreiden. Het doel van de vormingsplicht is dat de jongeren met het minste toekomstperspectief door deze regeling alsnog kans krijgt op een goede baan. Misschien krijgen zij zelfs wel een baan aangeboden bij hun stageadres. Dit verkleint zowel de

groep Antilliaanse jongeren die hun toekomst willen zoeken in Nederland, als de jongeren zonder startkwalificatie. Het spreekt natuurlijk voor zich dat een hoger aantal opgeleide mensen op Curaçao een positief effect oplevert voor het eiland.

0.1 Vraagstelling:

Hoe kan een CMV-er een bijdragen leveren aan het kansrijk opgroeien van de Curaçaose jongeren, waarbij ontsparing zo vroeg mogelijk wordt opgespoord en hersteld, zodat er in de toekomst minder voortijdig schooluitval op het eiland voorkomt?

0.2 Deelvragen:

- Hoeveel jongeren op de Antillen/Curaçao beschikken er niet over een startkwalificatie?
- Wat zijn de oorzaken waardoor veel jongeren op Curaçao niet over een startkwalificatie beschikken?
- Wat is het resultaat van het pilotproject van de Vormingsplicht?
- Wat zijn de verwachtingen van dit programma?
- Zijn er parallel lopende projecten in Nederland?

0.3 Doelstelling:

Het viel mij op dat er op Curaçao ontzettend veel jongeren wonen die niet beschikken over een startkwalificatie en die dit zonder hulp ook nooit zullen behalen. Hier zijn verschillende oorzaken voor dit probleem te vinden. De oorzaken moeten worden onderzocht en worden bestreden. Er moet een manier worden bedacht waardoor het aantal voortijdige schoolverlaters blijvend zal gaan dalen. Om dit te bereiken is heeft de regering van Curaçao de Sociale vormingsplicht ontworpen. Tijdens de pilot fase van het project woonde ik voor mijn stage op het eiland. Het viel mij op dat er les werd gegeven aan de deelnemers door Nederlandse stagiaires. Een van de einddoelen van het project is om de jongeren op het niveau te krijgen van assistent beroepsoefenaar. Hierdoor kwam bij mij de vraag: Is de kennis van een stagiaire voldoende om de jongeren op het gewenste niveau les te geven? Hoe wordt het project aangepakt? Wat zijn de struikelblokken? Hoe kan een CMV-er bijdragen om het aantal jongeren zonder startkwalificatie te laten dalen? Het project zal op de eilanden Curaçao, Bonaire en Sint Maarten worden uitgevoerd, maar ik richt mij zo veel mogelijk op de problematiek op Curaçao. Ook in Nederland kampt men met het probleem van de drop-outs en dit zijn uiteraard niet alleen jongeren van Antilliaanse afkomst. Hiervoor zijn vele projecten van start gegaan. Doordat ik mij verdiept hebt in geslaagde projecten in Nederland kan heb ik de voors en tegens van de Sociale vormingsplicht tegen elkaar afgewogen. Op grond daarvan heb ik een plan geschreven waarbij het probleem onder de Drop-outs op Curaçao kan worden opgelost.

Nu de jongeren op Curaçao verplicht worden om deel te nemen aan het project, zijn er nog meer jongeren die naar Nederland willen “vluchten” om zo onder de vormingsplicht uit te komen. Om dit tegen te gaan zijn er ook nieuwe regels nodig voor de Antilliaanse jongeren in Nederland. Deze regels roepen veel discussie op. Hier zal ik in mijn scriptie dan ook op terug komen.

Mijn allereerste doelstelling luidt: Onderzoeken wat de oorzaken zijn van het hoge drop-out aantal op Curaçao. Zodra ik hier overzicht op heb wil ik een aantal voorstellen schrijven waarbij een CMV-er een belangrijke rol kan spelen in het t verminderen van het aantal jongeren zonder startkwalificatie, zowel preventief (aanpak vanaf het probleem met uitgangspunt erger voorkomen) als curatief (genezende aanpak).

0.4 Onderzoeksopzet

Tijdens mijn stage op Curaçao kreeg ik supervisie van Arianda Bloem. Zij is erg actief op het gebied van educatie op Curaçao. Via haar ben ik aan informatie verkregen betreft de Sociale vormingsplicht. Een studiegenoot afkomstig van Curaçao heeft tijdens haar stage lessen verzorgd voor de Sociale vormingsplicht. Zij heeft mij informatie geven over enkele zaken rondom de vormingsplicht.

Het project is een initiatief van de Antilliaanse regering en wordt in samenwerking met de Nederlandse regering gemaakt. Hierdoor heb ik informatie kunnen opvragen bij het ministerie. In Den Haag is het Antillenhuis. Hier heb ik de projecthandleiding van de vormingsplicht opgevraagd en de resultaten van het pilot project. Ik heb het project “vormingsplicht” vergeleken met de aanpak van het drop-out probleem in Nederland. Door deze programma's met elkaar te vergelijken heb ik inzicht gekregen in de valkuilen en goede punten van voorgaande projecten. Verder heb ik naast het lezen van de het Antilliaans Dagblad en Amigoe in de Haagse bibliotheek ook voldoende informatie op het Internet gevonden. Voor de overige onderwerpen in mijn scriptie heb ik de vakliteratuur er op nageslagen.

HOOFDSTUK 1

1.0 De Nederlandse Antillen

De Nederlandse Antillen bestaat uit de eilanden Curaçao, Bonaire, Sint-Maarten, Saba en Sint-Eustatius. Samen vormen deze vijf eilanden een onderdeel binnen het Koninkrijk der Nederlanden. De totale oppervlakte van de eilanden is 800 km², terwijl het aantal inwoners volgens een telling op 1 januari 2004 zo rond de 180.870 bedraagt. Nederland en Aruba behoren ook tot dit koninkrijk. Aruba scheidde zich in 1986 af van de Nederlandse Antillen en werd een autonoom onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden en kreeg een zogenaamde *status aparte*. De Nederlandse Antillen kent een tweeledige regering bestaande uit een bestuursorgaan voor elk afzonderlijk eiland (3).

1.1 Curaçao

Curaçao is het grootste eiland van de ABC-eilanden (Aruba, Curaçao, Bonaire), de drie benedenwindse eilanden van de Nederlandse Antillen. Het eiland heeft een oppervlakte van 444 km². Er wonen momenteel ongeveer ruim 165.000 mensen op het eiland, maar dat cijfer is erg wisselend vanwege (tijdelijke) emigratie door bijvoorbeeld studenten. Ook het aantal ongeregistreerde mensen die op Curaçao verblijven, maken de telling lastig. Curaçao is een vrij vlak eiland en met name in het noordwesten zijn er wat heuvels te vinden. Het hoogste punt op Curaçao is de 372 meter hoge St.-Christoffelberg. Dit is een toeristische trekpleister en ik raad dan ook iedereen die goed ter been is aan om deze berg te bewandelen. Bovenop de Christoffelberg heb je namelijk prachtig uitzicht over het eiland. De noordkust van Curaçao is steil en rotsachtig en niet voor de scheepvaart toegankelijk. Door het ontbreken van stranden is er geen mogelijkheid om aan deze kant van het eiland in de zee te zwemmen. Ook omdat hier regelmatig haaien worden gesignaleerd is de noordkust geen toeristisch gedeelte, maar juist een mooi natuurgebied. Aan de zuidkust zijn er wel ontzettend veel baaien en ondiepe inhammen, waar dan ook vaak gezwommen en gesnorkeld wordt. Het zijn voornamelijk de toeristen die zich in de zee wagen. Veel Curaçaoënaars zijn van mening dat vis thuis hoort in de zee en mensen aan wal. Er zijn dan ook verschillende projecten op het eiland die op scholen voorlichting te geven over de mooie natuur die op de zeebodem verscholen ligt. Het Sea-aquarium is hier een voorbeeld van. Hier worden kinderen uit achterstandwijken uitgenodigd om tegen een lage betaling of voor niets binnen een kijkje te komen nemen. Hier worden de kinderen geconfronteerd met alles wat zich op de zeebodem afspeelt.

Curaçao heeft maar een stad, dat is Willemstad. Willemstad is onderverdeeld in verschillende wijken en beslaat een groot gedeelte van het eiland. In Willemstad is het altijd gezellig druk. Alleen op zondag is het er helemaal uitgestorven. Alle winkels en veel restaurants zijn dan gesloten. Zelf vond ik het niet prettig om op zondag alleen over straat te lopen aangezien chollers

(drugsverslaafde zwervers) vrijwel de enige personen zijn die je tegenkomt. In de meeste gevallen laten ze je met rust, maar door verhalen die ten ronde doen over andere stagiaires voelt dit niet prettig. Zodra er een Cruiseschip in de haven aan komt verandert de stad in een dag tot een bomvolle toeristenstad. Alle marktkraampjes worden uitgestald en de restaurants draaien overuren, omdat dit een belangrijke bron van inkomsten is. Het is erg grappig om te zien hoe de witte toeristen in korte broeken, buidel tasjes en zonnebrillen in de stad rondlopen op zoek naar zoveel mogelijk souvenirs en niet meer van het eiland zien dan het winkelcentrum van Willemstad. Het eiland heeft zo veel te bieden, je moet alleen weten waar je al het moois kunt vinden. Met het openbaarvervoer kom je niet overal gemakkelijk, maar als je een auto huurt kun je binnen een paar dagen genoeg zien hetgeen een geweldige indruk op je zal achterlaten. Dit is althans bij mij zeker gebeurd.

1.2 Geschiedenis

De eerste bewoners van het eiland waren de Arawa- indianen. Omdat zij erg groot waren werd Curaçao het eiland van de giganten genoemd. Zij kwamen 6000 jaar geleden op het eiland gedurende hun trektocht van Zuid naar Noord-Amerika. De indianen die op Curaçao achter bleven werden Caiquetos genoemd. In 1527 werd Curaçao in bezit genomen door Spanje, waarna Nederland het eiland in 1634 en gebruikte als haven, omdat het eiland een perfecte inham heeft voor een grote haven. Bij de ingang van de haven werd een fort gebouwd die de naam 'Fort Amsterdam' kreeg. Dit fort staat er nog steeds en veel toeristen komen hier een kijkje nemen. Curaçao werd erg bekend als tussenstation voor de slavenhandel. De indianen waren niet geschikt als arbeiders en daarom werden in het begin van de 17de eeuw negerslaven uit Zuid-Afrika gehaald. Voordat ze doorverkocht werden in Amerika, konden ze op Curaçao op krachten komen, want als de slaven er gezond uitzagen, brachten ze meer geld op. Per jaar kwamen er ongeveer 8000 slaven op Curaçao aan, om daarna weer doorverkocht te worden. Geschat wordt dat er totaal ongeveer 100.000 indianen naar Curaçao verscheept zijn, waarbij vele slaven zijn omgekomen. De slaven werden op beestachtige manier behandeld. De schepen waren er zo op gebouwd dat zij zoveel mogelijk slaven konden vervoeren. Deze slaven zaten aan hun voeten vastgebonden en konden tijdens de reis alleen maar liggen. Zodra het etenstijd was werd het eten naar binnengegooid en moesten de slaven het voedsel zelf verdelen. Als er een ziekte uitbrak, spreekt het voor zich dat de slaven elkaar aanstaken. Omdat de slavenhandel wordt gezien als zwarte bladzijde uit de geschiedenis en dit nog steeds bepalend is voor het dagelijks leven op Curaçao wil ik bij deze dit onderwerp zeker in mijn scriptie naar voren brengen. De gevoelens over de slavenhandel kunnen bij de Curaçaoënaar nog hoog oplaaen. Sommige mensen zijn nog steeds boos om wat de Nederlanders hun voorvaders hebben aangedaan en dit is af en toe dan ook duidelijk te merken aan de omgang tussen de eilandbewoners en de Nederlanders. Op het eiland rijden allemaal kleine 9 persoons busjes rond die als taxi dienen. Vaak zijn het de blanke

mensen die als laatst op hun bestemming worden gebracht, ongeacht de afstand en locatie waar hij/zij naar toe moet. Ook wordt er vaak even van de route afgeweken en wordt de Curaçaoënaar voor de deur afgezet, terwijl de blanke Nederlander het laatste stukje mag lopen, nadat deze net iets meer betaald heeft. Dit voorbeeld zie ik niet als iets ernstigs, maar meer als een grappig opvallend detail.

De Nederlander en miljonair Jacob Geld-Dekker heeft de slaventijd in beeld gebracht in zijn museum Kura Hulanda. Een bezoek aan dit museum geeft een duidelijk beeld over de horror taferelen die zich toentertijd hebben afgespeeld.

Niet alleen de slavenhandel, maar ook de komst van de Shell op Curaçao is erg bepalend geweest voor de samenstelling van de mensen die nu op het eiland leven. In 1914 begon de Shell met de exploitatie van aardolie in Venezuela. De olie werd gezuiverd op Curaçao waardoor een enorme werkgelegenheid op het eiland ontstond. Hierdoor moesten er veel buitenlandse werknemers worden aangetrokken. In 1929 liepen de aanvoer en de olieprijs sterk terug, wat grote gevolgen had. Van de 11.000 mensen die in de olie-industrie werkten raakte ruim 6500 hun baan kwijt. Inmiddels staat de fabriek van Shell er nog en is voor één Dollar doorverkocht onder de voorwaarden dat Shell vrij werden gesproken van alle milieu claims. Nu draagt de fabriek de naam “Isla” en neemt nog steeds een groot deel in beslag van Willemstad. De fabriek blaast zwarte walmen gifstoffen uit. Omdat de wind op Curaçao vaak vanuit een richting komt is het altijd dezelfde wijk die de stank van de fabriek over zich heen krijgt. Het zijn dan ook de armste mensen van het eiland die hier wonen. En arme wijken zijn hier écht arm: hutje, geen stromend water, elektra, sanitair e.d. Iedere dag weer ademen zij deze stinkende dampen in. “Een op de acht inwoners van Curaçao lijdt door de verouderde olieraaffinaderij op het eiland blijvende gezondheidsschade: astma, bronchitis, diverse vormen van kanker, geestelijke handicaps, vroegtijdige dood. Tot de groep behoren 5500 kinderen (4)”.

1.3 Nederlandse Invloed en Cultuur

10% van de bevolking op Curaçao is van Nederlandse afkomst. Voornamelijk veel oudere mensen zoeken na hun pensioen het altijd zonnige eiland op. Die Nederlandse invloed is dan ook te merken aan de oude Nederlandse straatnamen, kleurige geveltjes van voormalige pakhuizen aan de waterkant van de St. Annabaai. De vrolijke pasteltinten van pakhuizen, zijn vorige eeuw niet voor de toeristen aangebracht, maar voor een Nederlandse gouverneur. Hij wilde kleur, want wit deed pijn aan zijn ogen. Ook het onderwijs wordt beïnvloed door de Nederlandse cultuur. Er wordt lesgegeven met Nederlandse methodes. Dit kan nog wel eens voor vreemde situaties zorgen. Een voorbeeld hiervan is dat leerlingen op Curaçao leesboekjes hebben over sneeuw en ijs, terwijl zij hun hele leven nooit sneeuw hebben gezien en misschien zelfs nooit zullen zien.

1.4 De Taal Papiamentu

Op de Antillen wordt voornamelijk Papiamentu en Engels gesproken. Op Curaçao is Papiamentu voor de meeste mensen de voertaal, ongeveer 87% van de bevolking gebruikt Papiamentu als hoofdvoertaal. De naam Papiamentu stamt waarschijnlijk af van het Portugese woord “papear”. Dit betekent gepraat. Papiamentu is een mengtaal van Portugese, Spaanse grammatica met veel woorden uit het Engels en Nederlands. Waarschijnlijk is deze taal in de 17e eeuw ontstaan om de communicatie mogelijk te maken tussen de slaven en meesters en tussen de slaven onderling. Lang niet iedereen op het eiland spreekt Nederlands (slechts 5% gebruikt het Nederlands als hoofdvoertaal). Vooral de lagere opgeleiden beheersen de Nederlandse taal niet of nauwelijks. Veel mensen op Curaçao spreken naast Nederlands en Papiamentu ook nog Spaans en Engels.

Meest gesproken huistaal in procenten van de bevolking

Gebied	Papiaments	Engels	Nederlands	Spaans	Anders
Bonaire	75	3	9	12	2
Curaçao	81	3	8	4	4
Saba	1	88	2	5	4
Sint Eustatius	2	83	4	6	6
Sint Maarten	2	68	4	13	13
NL ANTILLEN	65	16	7	6	5

Bron: Volkstelling 2001

1.5 Het geloof

De Nederlandse kolonisten op Curaçao waren bijna allemaal protestant. Zij bemoeiden zich nauwelijks met de lokale bevolking en lieten het zendingswerk veelal over aan katholieke missionarissen. Hierdoor is de meerderheid van de huidige bevolking Rooms Katholiek. Opvallend aan Curaçao is de grote gemeenschap Joden. Dit zijn afstammelingen van de Portugese Joden die in 1654 arriveerden vanuit Brazilië. Verder zijn er diverse kleine groeperingen zoals Jehova's getuigen, Islamieten, Methodisten en Zevendedagvenisten op de eilanden te vinden.

Curaçaoënaars zijn over het algemeen geloviger dan Nederlanders. Op zondag wordt vaak de kerk bezocht. En er zijn veel accessoires te vinden met een tekening van Jezus erop. Zo rijden de taxibusjes vaak rond met een plaatje van Jezus op de voorruit geplakt of een kruis aan de achteruitkijkspiegel bevestigd.

1.6 Criminaliteit

Curaçao wordt vaker negatief dan positief benaderd in de media. Er is veel te lezen over de criminaliteit op het eiland. Deze is dan ook enorm toegenomen nadat de Nederlandse antidrugs

import maatregelen zijn ingevoerd, waarbij bezoekers uit de Antillen 100% worden gecontroleerd op drugsbezit. De veelal zeer arme mensen die uit de drugshandel hun bron van inkomsten hadden, moeten een andere manier bedenken om aan geld te komen en houden zich bezig met roofovervallen. Ook vinden er vrij veel afrekeningen plaats vanuit dit drugscircuit. Ik heb een half jaar op Curaçao gewoond en in die tijd zijn er op het eiland 13 mensen vermoord. De KFC en McDonalds zijn s avonds gesloten nadat zij meerdere malen het slachtoffer zijn geworden van een roofoverval net voor sluitingstijd. Net als in grote steden in Nederland houdt Curaçao zich intensief bezig met criminaliteitsbestrijding, wat goede resultaten boekt.

1.7 Gezinssamenstelling:

Op Curaçao heerst een macho cultuur, waarbij het voor de Antilliaanse man de normaal is als hij er meerdere vrouwen op na houdt. Veel kinderen op Curaçao groeien op in een een-ouder gezin. In veel gevallen is het niet duidelijk wie de vader is en als dit wel duidelijk is, wil hij vaak geen verantwoordelijkheid nemen voor zijn kinderen. Om het gezin economisch te kunnen onderhouden moet de vrouw werken en zullen haar kinderen vaker alleen zijn. Het is hierdoor heel moeilijk om het totale overzicht te houden over het gezin. Op Curaçao heerst een grote autoritaire opvoeding, maar wegens tijdgebrek van de moeder komt het vaak op het kind zelf neer. "In grote gezinnen bestaan minder financiële mogelijkheden, er kan de kinderen minder geboden worden (5)". Omdat er in de vaak kleine woning te weinig ruimte is om te spelen verplaatsen de kinderen zich naar de straat. Hier is minder toezicht en ze komen al vroeg in aanmerking met de problemen die op de straat spelen zoals drugs en drank misbruik en armoede. Doordat de moeders steeds vaker fulltime werken verplaatst de opvoeding zich naar hun grootouders, tantes en/of ooms, broers en/of zussen en de leerkrachten.

1.8 Tienermoeders

Op Curaçao ligt de leeftijd waarop vrouwen kinderen krijgen erg laag. Ouders op Curaçao geven niet graag seksuele voorlichting aan hun kinderen. Dit zou een kind namelijk op slechte gedachte kunnen brengen. Alleen duidelijk maken dat het kind nog niet oud genoeg is om seks te hebben lijkt hun voldoende. Condoom en pilgebruik worden niet gestimuleerd, want dit zou de kinderen doen denken dat zij gewoon seks kunnen hebben en hun niets kan gebeuren. Dit is een belangrijke oorzaak van het hoge aantal tienermoederschappen op Curaçao. Daarbij komt dat het hebben van een kind de vrouwelijke identiteit versterkt. Onder mannen is het hebben van een kind een teken dat hij seksueel actief is, wat ook status met zich meebrengt.

HOOFDSTUK 2

2.0 Het probleem op Curaçao in beeld

Het gezin, school, de wijk en de jeugd zijn vier belangrijke factoren in het leven van een jongere. Aan de hand van deze factoren kun je enigszins probleemgedrag voorspellen voor zoals schooluitval, geweld, jeugddelinquentie, problematisch alcohol- en drugsgebruik en tienerzwangerschappen. Deze vier factoren kunnen zowel een positieve als een negatieve invloed uitoefenen. Scholing van de jeugd is belangrijk om een samenleving in stand te houden. Op de Nederlandse Antillen zijn in de afgelopen jaren een grote groep jongeren door verschillende factoren voortijdig van school gegaan, waardoor zij in sociaal-economisch opzicht veel lager scoren dan hun leeftijdsgenoten die wel een diploma hebben behaald. De jeugdproblematiek op Curaçao wordt gekenmerkt door een hoog percentage zittenblijvers, met als gevolg grote leerachterstanden die overigens per eiland en per wijk sterk variëren. Opvallend is dat vaak de leerlingen die op de basisschool slecht hebben gepresteerd vroegtijdig het voortgezet onderwijs verlaten. 40% van de jeugd verlaat het voortgezet onderwijs met een diploma, wat dus betekent dat 60% van de leerlingen niet beschikt over een startkwalificatie. Een groot deel wordt al op zeer jonge leeftijd moeder of vader. Een ander deel komt terecht in het drugscircuit, als gebruiker, koerier of kleine dealer. En weer een ander deel wordt een gemakkelijke prooi voor het overige criminele circuit. Een bijkomend probleem is dat er in het algemeen sprake is van een ongezond voedingspatroon (veel calorieën en weinig of geen vitaminen en mineralen), wat kan leiden tot concentratiestoornissen en slechte prestaties (6). Het gebeurt dikwijls dat kinderen naar school worden gestuurd zonder dat zij ontbeten hebben. Ook ontbreekt het door de veelkomende afwezigheid van ouders voor hun werk vaak in de opvoeding en persoonlijkheidsvorming van de kinderen. Hierdoor is het toezicht laag en lopen jonge kinderen vaak s avonds laat nog op straat en komen de volgende dag doodvermoeid aan op school. Een andere belangrijke factor die hierbij kan meespelen is de samenstelling van het gezin. Zo worden veel kinderen alleen opgevoed door hun moeder en hebben geen of zeer weinig contact met hun vader. “Al is er over de invloed van laatstgenoemde nog weinig bekend over de wijze waarop er tekort wordt geschoten” (bron opvoeding in verandering) Door al deze factoren schiet de groep jongeren te kort op sociaal en intellectueel vlak. Deze groep heeft geen diploma van het voortgezet onderwijs en het niveau kan zelfs lager zijn dan basisonderwijs. Omdat het erg belangrijk is dat deze leerlingen opnieuw leren leren om alsnog hun startkwalificatie te behalen worden er verschillende projecten bedacht. Zo ook de Sociale vormingsplicht.

2.1 Het onderwijs op Curaçao

Op Curaçao wordt het Nederlandse systeem van de kleuterschool, lagere school en voortgezet onderwijs op verschillende niveaus gebruikt. Enig verschil is dat naast de “normale” vakken ook Papiamentu wordt gegeven en op veel scholen in de hogere klassen ook Engels en Spaans. In de kleuterklassen is de voertaal Papiamentu. Vanaf groep 3 wordt er les gegeven in het Nederlands. Dit levert voornamelijk in het begin voor veel kinderen problemen op, omdat de taal waarmee zij thuis worden opgevoed voornamelijk Papiamentu is. Het volgen van het onderwijs wordt hierdoor bemoeilijkt. Vanaf vorig jaar zijn de scholen vrij in de keuze in de taal waarin zij les geven. Een logisch gevolg hiervan is dat de leerlingen die willen studeren in Nederland en geen les hebben gehad in het Nederlands het nog zwaarder zullen krijgen. Er wordt wel veel Nederlands gesproken op het eiland, maar onderling is het voornamelijk altijd Papiamentu, waardoor deze leerlingen de taal niet snel zullen oppakken. Zeker in de kansarme wijken waar weinig tot geen Nederlands wordt gesproken, zullen zij de Nederlandse taal niet leren. Niet alleen de taal op de scholen is anders dan in Nederland, ook in de houding van de leraar tegenover de leerlingen is een duidelijk verschil te merken. Leraren op Curaçao benaderen de leerlingen vanuit een op prestatie gerichte visie. Leerlingen worden op grond van hun prestatie beoordeeld in de vorm van goed, slecht, matig, etc. Deze beoordeling kan andere eigenschappen van het persoonlijk karakter van de leerling beïnvloeden zoals betrouwbaarheid, ijver en eerlijkheid, omdat hij zichzelf als zodanig gaat zien en zijn gedrag daarop aanpast. Van een “slechte” leerling wordt eerder verwacht dat hij een verkeerd gedrag zal vertonen en deze leerling heeft dan de neiging om zich daaraan aan te passen.

Uit een armoedeonderzoek in 1999 blijkt dat het aantal kinderen die de school niet afmaken explosief stijgt. Van 26% in de jaren tachtig, tot 42% begin jaren negentig en meer dan de helft – ruim 55%- anno 1999. Curaçao heeft sinds 1979 een eigen universiteit met o.a. een juridische, een technische en een economische faculteit. Verder heeft het eiland een pedagogische academie en een lerarenopleiding. Veel studenten die een andere studie willen volgen gaan studeren in Nederland of in de Verenigde Staten.

2.2 Leerplicht

Op Curaçao is net zoals in Nederland sprake van een leerplicht. Alle kinderen tussen de 5 (eerste dag van de nieuwe maand na zijn/haar vijfde verjaardag) en 17 (tot aan het einde van het schooljaar waarin het kind 17 wordt) zijn verplicht om naar school te gaan. Als een kind spijbelt, kunnen niet alleen het kind, (12 jaar of ouder) maar ook de ouders hiervoor worden gestraft. Dit in de vorm van een hechtenis of geldboete. De leerplicht geldt voor iedereen die in Nederland woont dus ook voor kinderen met een niet-Nederlandse nationaliteit, asielzoekers en kinderen die illegaal in Nederland verblijven. De leerplicht geldt ook voor kinderen die naar het buitenland gaan, maar ingeschreven blijven staan in een Nederlandse gemeente, bijvoorbeeld omdat zij in Nederland

wonen. Zij moeten met de leerplichtambtenaar afspraken maken over het te volgen onderwijs in het buitenland. De leerplicht geldt niet voor Nederlanders die in het buitenland wonen en die niet staan ingeschreven in een Nederlandse gemeente. (7)

2.3 De culturele verschillen tussen Curaçaoënaars en Nederlanders.

Ondanks Curaçao bij Nederland hoort zijn de verschillen in de culturen enorm. In het boek “allemaal anders denkers” van Geert en Gert Jan Hofstede worden 4 aspecten waarin culturen enorm van elkaar kunnen verschillen met elkaar vergeleken. Deze 4 aspecten zijn machtsafstand, collectivisme versus individualisme, feminiteit versus masculiniteit en onzekerheidsvermijdingen. In dit hoofdstuk zal ik de verschillen tussen de Curaçaose cultuur en de Nederlandse cultuur tegenover elkaar zetten. Hierbij moet ik zeggen dat in alle gevallen niet naar het uiterste gekeken moet worden, maar dat Nederlandse cultuur meer weg heeft van alle in rechts geplaatste tabel en Curaçao meer te vergelijken valt met de linkse tabel.

MACHTSAFSTAND

De machtsafstand geeft de afhankelijkheidsrelaties weer in een cultuur. Bijvoorbeeld het werk, maar ook in een gezinssituatie.

Culturen met een grote machtsafstand	Culturen met een kleine machtsafstand
Kinderen behandelen ouders met respect	Kinderen en ouders behandelen elkaar als gelijk
Kwaliteit van onderwijs hangt af van de kwaliteit van de docenten	Kwaliteit van het onderwijs hangt af van tweerichtingscommunicatie en van de kwaliteit van de leerlingen
Kinderen dienen hun ouders te gehoorzamen	Ouders behandelen kinderen als gelijk
Kinderen vormen een bron van zekerheid voor de oude dag van hun ouders	Kinderen spelen geen rol bij de ouderdomsvoorzieningen van hun ouders
Docenten verwachten initiatief van de leerlingen. Grote verschillen tussen inkomsten tussen de top en de basis van een organisatie	Op school neemt de docent alle initiatieven Relatief kleine verschillen in inkomen tussen de top en de basis van een organisatie

In Nederland is er sprake van een kleine machtsafstand. Op Curaçao heerst echter een cultuur met een grote machtsafstand. Op de Antillen is status erg belangrijk. Rijkdom wordt geuit in de vorm van dure auto's, gouden tanden en sieraden. Vaak is het enkel de schijn die wordt voorgehouden, omdat al het geld wat zij hebben op gaat aan de accessoires die de rijkdom laten zien. Gouden tanden, gouden sieraden en mooie auto's zijn hier een voorbeeld van. Er wordt alles

aan gedaan om niet bloot te geven hoe de vork echt in zijn steel zit. In de Nederlandse cultuur speelt dit macho gedrag in veel mindere mate een rol en wordt er geen status verdiend door het tonen van je rijkdom.

Machtsafstand in de opvoeding

Op Curaçao is een duidelijk verschil te zien in de omgang met de machtsverhouding tussen ouders en hun kinderen. In Nederland wordt eigen initiatief bij kinderen erg gestimuleerd. De kinderen leren hoe belangrijk het is om je eigen keuzes te maken en hoe je deze moet maken. Op Curaçao is het tegenovergestelde aan de orde. Kinderen worden geacht te luisteren en orders van hun ouders op te volgen. De mening van de kinderen wordt niet gepeild. In een omgeving met een grote machtsafstand wordt van de kinderen verwacht dat zij gehoorzaam zijn aan hun ouders. Anders dan in Nederland wil dit nog wel eens gepaard gaan met lijfstraffen. “De ouders geven de kinderen niet de vrijheid om zelf te bepalen wat ze willen en zien het als goed om de kinderen te dirigeren en te controleren. Bij het straffen van de kinderen, wordt de kinderen vaak niet verteld wat zij verkeerd hebben gedaan” (8), omdat zij nooit in dialoog of discussie treden. Soms is er zelfs een rangorde van gezag onder de kinderen binnen het gezin zelf, waarbij jongere kinderen ondergeschikt zijn aan oudere en respect moeten tonen aan de ouders, grootouders en oude broers en zussen, ook nadat de kinderen op eigen benen zijn gaan staan. Onafhankelijk gedrag wordt niet aangemoedigd maar de ouders en de broers/zussen kinderen behandelen de jongere kinderen juist vaak met veel warmte en zorg, vooral als ze nog heel klein zijn waardoor zij afhankelijk worden gemaakt. Het wordt als normaal gezien dat er voor de kinderen wordt gezorgd en dat zij niet zelf hoeven te experimenteren. Kenmerkend voor deze manier van opvoeding is dat men hun hele leven de sterkte behoefte aan een dergelijke afhankelijkheid met zich meedraagt. Dit allemaal in tegenstelling tot een cultuur met een kleine machtsafstand waarbij de opvoeding is gebaseerd op het zo snel mogelijk onafhankelijk worden van de kinderen. In deze situatie mag een kind zijn eigen mening geven en wordt het aangemoedigd zelf te experimenteren. De invloed van het gezin op onze mentale programmering is heel groot en programma’s die in dit stadium tot stand komen, zijn moeilijk te veranderen. Zo zie je dat de Antilliaanse kinderen van huis uit meekrijgen dat zij niet zelf het initiatief in handen nemen. Ze blijken op sociaal gebied in verhouding tot hun leeftijdsgenoten minder vaardig te zijn. Ze neigen zich terug te trekken en tonen weinig initiatief. Ze nemen niet het roer van hun leven zelf in de hand, maar kijken wat er op hun afkomt.

Machtsafstand op school.

Op school ontwikkelt een kind zich verder. Het onderwijs heeft twee belangrijke functies. Zowel het aanleren van kennis en vaardigheden voor het latere beroeps functioneren als het overdragen van de waarden en normen van de samenleving. Onderwijzers en klasgenoten prenten het kind

aanvullende waarden in, die in hun samenleving in ere worden gehouden. “Het is alleen niet duidelijk in hoeverre een onderwijssysteem kan bijdragen aan de verandering van een samenleving aangezien een kind sneller iets zal overnemen van iemand met wie hij/zij een emotionele binding of relatie heeft dan van iemand tegenover wie hij/zij neutraal of onverschillig staat”(9). Omdat familie meer betekent dan de leraren zal sneller iets overgenomen worden van de familie. De vraag is dan ook: „Kan een school andere waarden scheppen die er nog niet waren of kan de leraar alleen maar bevestigen wat in een bepaalde samenleving al bestaat?” Bij de vergelijking van scholen in verschillende landen duiken weer de zelfde patronen op van verschillen die ook al binnen gezinnen werden aangetroffen. Curaçao heeft een cultuur met een grote machtsafstand. In culturen met een grote machtsafstand wordt de ongelijkheid tussen ouder en kind voortgezet tussen docent en leerling. Van de leerlingen wordt verwacht dat zij de docent met respect behandelen. De leraar staat tijdens het leerproces centraal. In de klas heerst een strikte orde, waarbij het initiatief tot communicatie bij de leraar ligt. Leerlingen nemen alleen het woord als er wat aan hen gevraagd wordt. Hierdoor zullen zij niet snel aangeven wanneer zij iets niet begrijpen. De kans dat leerlingen iets niet begrijpen is vrij hoog gezien de voertaal op school in veel van de gevallen niet de taal is die de leerlingen als moedertaal spreken. Leraren worden nooit publiekelijk tegengesproken of bekritiseerd en zelfs buiten de school met eerbied behandeld. Dus ook hier leert het kind niet zelf de verantwoordelijkheid te nemen en is er weinig ruimte om aan te geven wanneer er onduidelijkheden voor hem/haar zijn.

COLLECTIVITEIT VERSUS INDIVIDUALITEIT

De meeste culturen zijn collectivistisch. Dit houdt in dat de groepsbelang voor het individualistische belang komt. Het contact met de familie is hierbij groot. Het tegenovergestelde van het collectivisme is het individualisme waarbij het belang van een persoon boven het belang van een groep gaat. Vaak draait het leven om het eigen gezin en de contacten met de rest van de familie zijn een stuk minder intensief.

“Landen met een grote machtsafstand zijn vaak collectivistische landen en landen met een kleine machtsafstand vaak individualistisch” (10)

In Nederland leeft men vrij individualistisch. Mensen maken gemakkelijker een keuze en hoeven hierbij geen rekening te houden met de familie zoals dit op Curaçao gebeurt. Deze cultuur speelt daar voornamelijk onder de vrouwen die op elkaar terug kunnen vallen in tijden van problemen en een beroep kunnen doen op hun familie.

Collectivistisch	Individualistisch
Collectieve belangen gaan boven individuele belangen	Individuele belangen gaan boven collectieve belangen.
Kinderen leren te denken in termen als wij	Kinderen leren te denken in termen als ik
Persoonlijke relaties gaan voor de taak	De taak gaat voor persoonlijke relaties
Diploma's geven toegang tot groepen met een hogere status	Diploma's verhogen je economische waarde en/of respect
Keuzes worden beïnvloed door de groep waarbij je hoort	Keuzes zijn alleen gebaseerd op bekwaamheid en regels
Je ontleent je identiteit aan je sociale netwerk	Je ontleent je identiteit aan jezelf
De harmonie moet altijd bewaard blijven, en directe confrontaties worden vermeden	Een eerlijk mens zegt wat hij of zij denkt.
Sociaal netwerk is de belangrijkste informatiebron	Media is de belangrijkste informatiebron

Een kind dat opgroeit tussen meerdere mensen leert bewust om zichzelf te zien als deel van een “wij” veel meer dan een kind uit een kerngezin. In een uitgebreide familie is een kind bijna nooit alleen. In een omgeving met intens en veel sociaal contact wordt het bewaren van harmonie met je omgeving een belangrijke deugd, die ook voor andere levenssferen dan de familie geldt. In de meeste collectieve culturen wordt het als onbeschoft en niet wenselijk beschouwd om een directe confrontatie aan te gaan. Het woord “nee” wordt zelden gebruikt, omdat nee zeggen een confrontatie is. Misschien heb je gelijk of we zullen er over denken zijn voorbeelden van een beleefde manier om een verzoek af te wijzen. Ook het woord “ja” moet je in deze context opvatten. Dat wil zeggen, niet als instemming, maar als een mogelijk vervolg van de communicatie. Bij individualistische culturen is het een deugd om te zeggen wat je denkt en je ware gevoelens te tonen. Een confrontatie wordt gewaardeerd en wordt vaak gezien als een mogelijkheid tot het vinden van een oplossing. Bij de collectieve cultuur wordt van een kind die vaak ideeën heeft die afwijken van de opvattingen van de groep niet geaccepteerd. Dit in tegenstelling tot de individualistische cultuur waarbij er juist van een kind wordt verwacht dat hij/zij een eigen mening vormt. Een kind dat alleen de mening van anderen overneemt heeft een zwak karakter, zegt men. Bij collectivistische families is het delen van bestaansmiddelen heel normaal. Als in een uitgebreide familie van vijftien personen maar één iemand betaald werk heeft, dan zal diegene zijn/haar inkomen moeten delen om de hele familie te voeden. Een ander voorbeeld hiervan is dat de familie op gezamenlijke kosten een persoon uit het gezin een hogere opleiding laat volgen, met het idee erachter dat wanneer hij of zij een goed betaalde baan krijgt, de inkomsten met het gezin kan delen. In de individualistische culturen zoals de Nederlandse, stimuleren de ouders hun kinderen tot het nemen van een bijbaantje en is het logisch dat de kinderen zelf hun salaris

houden. Vanaf 18 jaar worden kinderen vaak al economisch zelfstandig geacht (school en huisvesting niet meegerekend).

In een collectivistisch samenleving draaien de verplichtingen niet alleen ten aanzien van de familie maar zijn ook van rituele aard. Het in familieverband vieren van doop, huwelijk en vooral bijwonen van begrafenissen is erg belangrijk. Niemand mag hierbij ontbreken. Een opvallend verschil tussen de collectivistische en individualistische samenleving is het verbale communiceren. Mensen uit de individualistische cultuur ervaren stiltes vaak als onprettig. Er wordt zo hard mogelijk en soms geforceerd geprobeerd de conversatie gaande te houden. Bij collectivistische culturen zijn deze stiltes heel normaal en wordt er alleen iets gezegd als er informatie over gegeven moet worden. En worden de stiltes helemaal niet als onprettig ervaren.

FEMINITEIT VERSUS MASCULINITEIT

“Een samenleving is masculien als emotionele sekserollen duidelijk gescheiden zijn: mannen worden geacht assertief en hard te zijn en gefixeerd op materiaal en succes. Vrouwen horen bescheiden en teder te zijn en vooral gericht op de kwaliteit van het bestaan. Een samenleving is feminien als emotionele sekserollen elkaar overlappen: zowel mannen als vrouwen worden geacht bescheiden en teder te zijn en gericht op kwaliteit van het bestaan(11)”. Met de termen masculien en feminien worden sociale en culturele rollen aangeduid.

Masculien	Feminien
Uitdaging salaris, erkenning en promotie zijn belangrijk	Relaties en levenskwaliteit zijn belangrijk
Mannen moeten assertief, ambitieus en hard zijn	Vrouwen en mannen moeten bescheiden zijn
In het gezin gaat vader over de feiten en moeder over gevoelens	In het gezin gaan zowel vader en moeder over feiten en gevoelens
Meisjes huilen, jongens niet. Jongens moeten terugvechten en meisjes horen helemaal niet te vechten	Jongens en meisjes mogen allebei huilen, maar geen van beide mag vechten
De beste leerling is de norm, goede leerlingen worden geprezen	De gemiddelde leerling is de norm. Zwakke leerlingen worden geprezen ter aanmoediging
Agressie onder kinderen op school hoort erbij	Kinderen mogen zich niet agressief gedragen
Jongens en meiden kiezen verschillende vakken en studierichting	Jongens en meiden kiezen gedeeltelijk dezelfde vakken
Conflicten worden opgelost door ze uit te vechten	Conflicten worden opgelost door compromissen en onderhandelingen

Het is niet alleen de traditie maar ook de samenleving die bepaald welk gedrag feminien en welk gedrag masculien is. Aan het aantal mannen en vrouwen binnen een bepaalde werksector is dit bijvoorbeeld duidelijk te zien. Mannen vervullen over het algemeen meer prestatiegerichte beroepen waarbij ze assertief en hard moeten optreden. Vrouwen houden zich vaker bezig met de zorg voor het huis, man en kinderen en voor mensen in het algemeen. Zij moet de “zachte”rol vervullen. Een verklaring hiervoor is dat vrouwen kinderen krijgen en deze moeten voeden. Vroeger waren zij hierdoor verplicht om in ieder geval in die periode vlak bij huis te blijven. Mannen konden zich vrijer bewegen als ze niet nodig waren de vrouw en kinderen te beschermen tegen andere mannen en wilde dieren. De prestatiegerichtheid van mannen versterkt hun masculiene assertiviteit en competitiedrift, terwijl de zorgende rol van vrouwen hun feminiene zorgzaamheid versterkt. “De rollen die door de vaders en moeders (en eventueel door andere familieleden) worden vervuld, hebben een grote invloed op de mentale programmering voor het leven die de kleine kinderen meekrijgen (11)”. Als je naar de thuissituatie op Curaçao kijkt zie je dat slechts 43% van de jongeren bij beide ouders woont. 21% woont alleen bij de moeder. Dit is in verhouding tot Nederland een groot verschil aangezien daar het percentage waarbij de jongeren in een twee-ouder gezin veel hoger ligt. De sekserolprogrammering die in het gezin begint zet zich voort in de groep leeftijdsgenoten en op school. Daarbij wordt het sekserolpatroon dagelijks weerspiegeld in de media. Sekserollen vormen een essentieel deel van elke samenleving.

Ook op dit gebied is er een groot verschil zichtbaar tussen de Nederlandse en Antilliaanse cultuur. In Nederland heerst een feminiene cultuur en op Curaçao de masculiene cultuur. Dit is dan ook een punt waarop de twee culturen met elkaar botsen. Op Curaçao heerst een machocultuur. Het is daar normaal als een man meerdere vrouwen heeft en hier wordt dan ook niet geheimzinnig over gedaan.

Masculiniteit en femininiteit in het gezin

De seksrollen binnen een gezin is maar een klein deel biologisch bepaald, het overige is aangeleerd. Bijna iedereen krijgt hier voor het eerst mee te maken binnen het gezin en heeft ook betrekking op de grote van de machtsafstand binnen dit gezin. Over het algemeen geldt, hoe groter de machtsafstand, hoe masculiener de cultuur binnen het gezin. De jongens wordt aangeleerd dat zij sterk moeten zijn en moeten vechten. Van de meisjes wordt verwacht dat zij bewonderen en bewonderd worden. Op Curaçao is vaak de man binnen het gezin afwezig, Dit zorgt voor weer een duidelijk verschil tussen de Nederlandse en Antilliaanse opvoeding.

Masculiniteit en femininiteit in het onderwijs

Lang niet binnen alle culturen is het geven van complimentjes op zijn plaats. In feminiene culturen prijzen docenten eerder zwakke leerlingen om hen aan te moedigen dan goede leerlingen.

Onderscheidingen voor uitblinkers zijn in deze cultuur niet heel populair. In de masculiene cultuur wordt hier juist heel anders tegenaan gekeken. Leerlingen met matige cijfers willen deze graag herkansen. In deze cultuur worden dan ook de “goede” studenten als norm gezien, terwijl bij de feminiene cultuur de “gemiddelde” student als norm wordt gezien.

ONZEKERHEIDSVERMIJDING

Onzekerheid kan spanning veroorzaken. Wetten en regels binnen een cultuur proberen onzekerheden in het gedrag te voorkomen. Gevoelens en onzekerheden zijn niet alleen aan een persoon, maar ook aan de leden van dezelfde samenleving gekoppeld. “Onzekerheidsvermijding is de mate waarin dragers van een cultuur zich bedreigd voelen door onzekere of onbekende situaties: dit gevoel wordt onder andere uitgedrukt in stress en in een behoefte aan voorspelbaarheid: aan formele en informele regels (10)”. De Nederlandse onzekerheidsvermijdings cultuur ligt vrij in het midden richting zwak. Er is bijvoorbeeld een goede zekerheid voor het dagelijks verkrijgen van voldoende gezond voedsel. Dit voorkomt stress. De Curaçaose onzekerheidsvermijding is sterk, waardoor de bevolking zich vaker ongelukkig voelt en niet weet waar ze aan toe zijn.

Angst is een gevoel van beklemming en vrees, veroorzaakt door een dreigend onheil of gevaar (10)

Sterke onzekerheidsvermijding	Zwakke onzekerheidsvermijding
Onzekerheid is een bedreiging die voortdurend bestreden moet worden	Onzekerheid is een normaal onderdeel van het bestaan en men leeft bij de dag
Veel stress, veel angst	Weinig stress, weinig angst
Agressie en emoties mogen op de juiste plaatsen en tijden worden geventileerd	Agressie en emoties behoort men voor zich te houden
Strakke regels voor kinderen over wat vies en taboe is	Soepele regels voor kinderen over wat vies en taboe is
Mensen voelen zich minder gelukkig	Mensen voelen zich gelukkiger
Meer zorgen over gezondheid en geld	Minder zorgen over gezondheid en geld

Onzekerheidsvermijding kan onder andere worden gemeten in het aantal zelfmoorden, drugsverslaving, alcoholverslaving en het aantal gevangenen. Door de slechte economische situatie op Curaçao grijpen mensen eerder naar deze genoemde zaken. De criminaliteit op Curaçao is dan ook vrij hoog evenals het aantal drugsgebruikers. Op dit moment is de drugssmokkel een veelbesproken onderwerp en worden er extra controles uitgevoerd op de Nederlandse luchthaven op alle vluchten afkomstig uit Curaçao. Hiernaast leeft men op Curaçao

in een machocultuur. Mannen moeten gezag uitstralen, geld hebben, er goed uitzien, mooie sierraden en auto's bezitten en uiteraard één of meerdere vrouwen. Het salaris op Curaçao ligt vrij laag waardoor het vaak voorkomt dat dit hier niet van kan worden betaald en moeten er alternatieven worden gezocht. Deze alternatieven komen vaak neer op de criminaliteit.

Onzekerheidsvermijding in het gezin:

In culturen met een zwakke onzekerheidsvermijding worden opvattingen en regels minder nauw genomen. Het gezin wordt meer gezien als vriendelijke plek waar het opdoen van nieuwe ervaringen wordt aangemoedigd. In culturen met een sterke onzekerheidsvermijding wordt de kinderen aangeleerd dat iets wat "anders" is, gevaarlijk is.

Onzekerheidsvermijding op school:

Studenten uit landen met een sterke onzekerheidsvermijding verwachten van hun docenten dat zij deskundig zijn en alle antwoorden weten. Zij vinden het fijn als er maar een antwoord juist is en houden zich vast aan strakke richtlijnen. Studenten met een zwakke onzekerheidsvermijding accepteren het wanneer hun docent een antwoord niet weet. Meningsverschillen worden als stimulerend gezien

2.4 Samenvatting van de culturele verschillen tussen Antillianen en Nederlanders.

Op Curaçao heerst een collectivistische cultuur met een grote machtsafstand, masculien en sterke onzekerheidsvermijding. Deze culturele eigenschappen maken dit tot een cultuur die zich niet snel laat veranderen. Door hun sterke onzekerheidsvermijding zal er niet snel iemand zijn die het aandurft om verandering in te voeren. Daarbij komt dat de collectivistische eigenschap van de cultuur dit ook niet snel zal toelaten. Regels zijn regels en zijn ingeworteld als traditie. Wie hiervan afwijkt wordt vreemd aangekeken. De bevolking van Curaçao heeft veel tradities. De meeste Antillianen zijn rooms-katholiek en zijn erg trouw aan hun geloof. Dit blijkt aan de uitdrukkingen die zij gebruiken en het terugvallen op de bijbel bij problemen. Met de beredenering "Het is Godswil" nemen zij sneller iets voor lief. Dingen zijn zoals ze zijn en dit wordt sneller op deze wijze geaccepteerd, wat verandering nog eens extra bemoeilijkt.

HOOFDSTUK 3

3.0 Startkwalificatie en voortijdig schoolverlaters in Nederland:

Voortijdig schoolverlater wordt als een van de grootste problemen gezien in het Nederlandse onderwijs. Het vroeg tijdig verlaten van school is in de meeste gevallen een eerste teken dat de jongeren een grote kans heeft op “uitval” in de samenleving. Jongeren die geen diploma havo of vwo diploma hebben bepaald en of jongeren zonder afgeronde mbo opleiding op niveau 1 vallen binnen deze groep. Op het vmbo en mbo is het aantal jongeren dat de opleiding verlaat aanzienlijk hoger dan bij de havo en vwo. Voornamelijk in het leerwegondersteunend onderwijs en de assistentenopleidingen binnen het mbo is de uitval het hoogst. Bij de assistent-opleidingen bevindt zich een grote groep die doormiddel van deze opleiding niet hun startkwalificatie zal behalen. De opleidingen bieden namelijk geen aansluiting op het mbo, maar zijn gericht op een rechtstreekse doorstroom naar de arbeidsmarkt. De uitval op het mbo is vooral het eerste jaar erg hoog. Naarmate de opleiding vordert neemt het aantal afhakers toe. Dit zou je kunnen verklaren door de slechte aansluiting tussen het vmbo en mbo. Het Nederlandse beleid is er op gericht om zo veel mogelijk jongeren te voorzien van een startkwalificatie. Het budget wat hier voor wordt uitgetrokken is de laatste jaren dan ook flink gestegen. In de periode van 2001-2004 betrof dit naar schatting ongeveer 80 miljoen euro per jaar (13).

“De precieze omvang van voortijdig schoolverlaters in Nederland is niet bekend. Verschillende onderzoeken komen met verschillende resultaten. Waarschijnlijk ligt dat aan het feit dat er andere maatstaven worden gebruikt om dit te meten. Volgens niet volledig sluitende registraties door Regionale Meld- en Coördinatiefuncties (RMC's) ging het om 64 000 jongeren in het schooljaar 2003/2004. Circa eenderde van hen heeft geen enkel diploma in het voortgezet onderwijs. Eén derde van deze groep heeft helemaal geen enkel diploma in het voortgezet onderwijs. Volgens een andere maatstaf beschikt 14,5% van de 18-24 jarigen niet over een startkwalificatie en zit deze momenteel ook niet op school” (14)

Jongeren die voortijdig hun school hebben verlaten en niet over een startkwalificatie bezitten worden hier vrijwel altijd mee geconfronteerd op het moment dat zij op zoek gaan naar een baan. Hun slechte arbeidsmarktperspectieven kunnen leiden tot hogere kosten voor de samenleving, bijvoorbeeld doordat zij een grotere kans hebben om in de criminaliteit terecht te komen en in de vorm van een sociale uitkering en tienermoeders. Een niet economische factor is een slechtere gezondheid en een lager gevoel van eigenwaarde.

“Buitenlandse studies wijzen uit dat het voortijdig schoolverlaten kan afnemen door positieve financiële prikkels voor leerlingen, leraren of scholen”(15). Een voorbeeld hiervan is het bieden van een financiële bijdragen voor deelname aan het onderwijs na de leerplichtige leeftijd en extra bonussen voor het behalen van diploma's. Ook komen er goede resultaten naar voren bij

projecten waarbij de risicoleerlingen individuele mentoren (coaches) krijgen toegewezen die zich bezig houden met hun sociale ontwikkeling.

In de “human capital literatuur” bestaat een grote consensus dat het volgen van meer onderwijs positieve effecten heeft op het loon van een individu. In het algemeen wordt gevonden dat het volgen van een jaar onderwijs gemiddeld leidt tot 5 tot 15 procent meer loon over de gehele beroepsloopbaan. “De hoogte van het private rendement van onderwijs kan echter verschillen tussen landen, perioden, onderwijsniveaus en kenmerken van leerlingen (14)”. Dit geeft het effect weer van iemand die bijvoorbeeld 4 jaar onderwijs mist. Voor iemand met een startkwalificatie is de stap groot om mee te doen aan een cursus, ten eerste omdat deze niet aansluit op zijn niveau en ten tweede omdat deze over het algemeen vrij duur zijn en dus onbetaalbaar is voor iemand met een laag loon.

3.1 Risicogroep:

Bij jongeren uit sociaal lagere milieus, leerlingen uit eenoudergezinnen en leerlingen die al met een achterstand (bijvoorbeeld een taalachterstand) het onderwijs intreden, allochtonen leerlingen en leerlingen uit grote steden komt voortijdig schoolverlaten het vaakst voor. Ieder van deze factoren vergroot het risico voor de leerling. Als een leerling wordt blootgesteld aan meerdere van deze factoren neemt dit risico flink toe.

3.2 Beleid

Op de Nederlandse Antillen bestaat tot nu toe, geen samenhangend systeem van beroepsonderwijs en educatie dat inspeelt op de leerbehoeften van jongeren en jong volwassenen met een achterstand. Hierdoor is het nauwelijks mogelijk de eenmaal verkregen achterstand in te lopen. Om dit probleem te verhelpen zijn vernieuwingen in het onderwijs van groot belang, zodat het behalen van een startkwalificatie kan worden gestimuleerd. Iedere jonge adolescent moet met een minimale startkwalificatie van assistent beroepsbeoefenaar op de arbeidsmarkt kunnen beginnen. Op langere termijn zal dan ook het reguliere onderwijssysteem meer opleidings- en socialisatieprocessen bieden voor Antilliaanse jeugd en jongeren. Het is hiervoor van belang dat er kantrajecten zijn voor deze groep. Dit beleid is onderdeel van de jeugdproblematiek en is dan ook opgenomen in het Beleidskader voor een duurzaam Jeugdbeleid Nederlandse Antillen. “De regering wil een vormingsplicht in voeren voor inactieve jongeren tussen 16 en 24 jaar zodat zij een programma kunnen volgen, dat hen (nieuwe) kansen biedt op maatschappelijke en arbeidsparticipatie (16). De Sociale vormingsplicht is hier een voorbeeld van.

3.3 Wat doet Nederland aan jongeren zonder startkwalificatie:

De meeste Antilliaanse en Arubaanse jongeren die niet beschikken over een startkwalificatie zitten niet te wachten op werk of scholing. Zij proberen de vormingsplicht te ontwijken door naar

Nederland te “vluchten”. Om dit te voorkomen zijn er voor Antilliaanse jongeren die naar Nederland willen komen veel nieuwe wetten en regels bedacht. Deze regels en wetten vallen overigens niet bepaald in goede aarde op de Antillen, gezien er voor de Nederlandse jongeren die op Curaçao willen studeren en stagelopen geen regels zijn vastgesteld. In Nederland wordt momenteel gewerkt aan:

- “Aanscherping van de voogdijregeling. Minderjarigen die aangeven dat zij zich willen vestigen in Nederland moeten beschikken over een voogdijverklaring. Anders kunnen zij worden teruggeleid naar hun gezagsdrager.
- Terugkeerregeling voor een heel specifieke doelgroep namelijk voortijdig schoolverlaters van 16 tot 24 jaar. Jongeren tot 24 jaar die zich in Nederland willen vestigen, moet kunnen aantonen dat hij/zij voor studiedoeleinden of werk naar Nederland komen (17).”

Tot slot krijgt de strafrechter de mogelijkheid om Antilliaanse jongeren die een strafbaar feit ondergaan, dit af te straffen met terugkeer naar hun eigen land.

3.4 De Sociale vormingsplicht

Omdat een groot deel van de jongeren op de Nederlandse Antillen geen opleiding heeft gevolgd en niet beschikt over een baan heeft de Antilliaanse regering het initiatief genomen om de Sociale vormingsplicht op te zetten (11). “De stuurgroep bestaat uit de Minister President, Minister en Staatssecretaris van Onderwijs en Cultuur en de verantwoordelijke van de eilandgebieden (22)”. Deze vormingsplicht verplicht (zoals de naam al zegt) alle jongeren tussen de 16 tot 24 die geen startkwalificatie hebben deel te nemen aan een programma, waarbij het de bedoeling is de jongeren op professionele wijze een startkwalificatie te laten behalen. De vormingsplicht bestaat uit leerwerktrajecten. Ook worden er stageplekken en banen gecreëerd en de hulpverlening voor de jongeren wordt verbeterd. Het is de bedoeling dat de komende vijf jaar zo’n 2000 probleemjongeren op de Antillen van 16 tot en met 24 jaar geholpen worden aan een baan of aan aansluiting bij het reguliere onderwijs. “De Dienst Jeugd en Jongerenontwikkeling (DJJO) heeft uitgerekend dat het hele project ongeveer 45 miljoen euro gaat kosten” (18). Onder leiding van minister Pechtold is er besloten dat Nederland de komende 5 jaar een bedrag van 19 miljoen euro betaald, maar waarschijnlijk zal dit flink meer moeten worden. In de loop van deze vijf jaar zal de Antilliaanse overheid steeds meer kosten voor eigen rekening moeten nemen. “De afspraak is dat Nederland het eerste jaar 85% van het project betaald en het tweede jaar 75%” Volgens DJJO kunnen de Antillen zelf ongeveer 6 miljoen Euro opbrengen. Waar de andere 20 miljoen Euro vandaan gaat worden gehaald is nog niet duidelijk. “De pilot zal uitwijzen of de Sociale Vormingsplicht een goed middel kan zijn om het doel, het bieden van perspectief aan Antilliaanse jongeren, te bereiken” (19). De pilot is in maart 2005 van start gegaan op Curaçao, Bonaire en

Sint Maarten. Van de 214 jongeren die vrijwillig meededen, haakte ruim 20 procent voortijdig af. “Op Curaçao waren er 132 leerlingen die zich vrijwillig hebben aangemeld voor de pilot” (20) Verder bleek dat ruim 60 procent van de deelnemers gedragsproblemen heeft, waarvoor ze professionele begeleiding nodig hebben.

Tijdens de vormingsplicht worden er verschillende competenties bij de jongeren bijgebracht:

- een actieve positieve werkhouding
- op tijd komen (discipline)
- hoe te handelen in conflict situaties
- omgaan met jezelf en anderen

Het is belangrijk dat er geen gat valt tussen het programma van de pilot en het opvolgende programma van de Sociale vormingsplicht. Het aansluitende programma zou in eerste instantie op 1 januari 2006 van start gaan. Al snel bleek dat de pilot een vertraging van 5 maanden had opgelopen, omdat de planning te strak in elkaar zat. Het opsturen en nalezen van documenten had vertraging en was te weinig tijd voor ingepland. Hierdoor werd de datum verschoven naar 1 maart. Deze datum bleek ook niet haalbaar te zijn, waardoor er een nieuwe datum is geprikt. Op 1 mei 2006 is het project definitief van start gegaan. Alle jongeren zonder startkwalificatie worden verplicht om mee te doen aan de Sociale vormingsplicht. Als zij dit niet doen zullen zij een geldboete krijgen die kan oplopen tot 2400 Euro. “De jongeren riskeren zelfs een celstraf van twee maanden. Op het ontlopen van de vormingsplicht door te liegen over bijvoorbeeld behaalde diploma's staat zes maanden cel of 7100 euro boete” (19).

Momenteel wordt er nog hard gezocht naar werkgevers voor de jongeren uit de Sociale vormingsplicht. Het in dienst nemen van een jongere van de Sociale vormingsplicht vergt veel tijd, creativiteit en moed. De jongeren hebben ten slotte allemaal vroegtijdig hun school verlaten wat niet wijst op doorzettingsvermogen. Ook is het zo dat deze jongeren vaak sociale en emotionele problemen hebben. Een werkgever moet dan ook deels handelen uit maatschappelijke betrokkenheid. Uiteindelijk wordt iedereen op het eiland er beter van als deze jongeren niet meer op straat zwerven, maar aan het werk zijn en de kans krijgen op een goede toekomst. Omdat de jongeren extra veel begeleiding nodig hebben zal er een jobcoach zijn die op regelmatig basis ondersteuning komt bieden. Van het bedrijf waar de jongeren gaan werken wordt verwacht dat zij een persoon beschikbaar stellen als leermeester die de jongeren intensief zal ondersteunen.

Het algemene Ontwikkelingsdoel op de Antillen luidt:

Goed voorbereide jeugd en jongeren: de jeugd dient te beschikken over competenties plus solide gevoel van veiligheid, structuur, deelname en erbij horen, zingeving, bekwaamheid, verantwoordelijkheid en eigenwaarde

Het programmadoel van de Sociale Vormingsplicht luidt:

- 1) Tot stand brengen van een Landverordening Sociale Vormingsplicht
- 2) Voorzieningen op alle eilanden gericht op duurzame opvang, begeleiding en kwalificatie van jongeren zonder voldoende kwalificatieniveau.
- 3) “Het creëren van kansen van toetreding tot de arbeidsmarkt en/of beroepsonderwijs” (20)

“De Sociale vormingsplicht is een kanstraject. Dit houdt in dat deze is gericht op de bevordering van de persoonlijke ontplooiing van het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren van jongeren, door de ontwikkeling van kennis, inzicht, vaardigheden en houding op een wijze die aansluit bij hun behoeften, mogelijkheden, maatschappelijke behoeftes en ervaringen.

Kanstrajecten sluiten aan op het ingangsniveau van het beroepsonderwijs en bedrijfsleven waar dit mogelijk is. Het is belangrijk dat de jongere na het traject daadwerkelijk de juiste houding en gedrag heeft ontwikkeld. Kanstrajecten moeten erin slagen de zeer kansarme jongeren en jong volwassenen te activeren en moet leiden naar opleiding en werk voor de jongeren (20)

Ieder plan heeft zo zijn goede en slechte kanten. Ik heb het plan van de Sociale vormingsplicht bestudeerd en ben tot de volgende goede en minder goede kanten van het plan gekomen:

3.5 De kansen van de Sociale vormingsplicht

Jongeren zonder startkwalificatie krijgen door het project van de Sociale vormingsplicht een extra kans om aan hun toekomst te werken. Jongeren met een diploma hebben over het algemeen een betere kans op een goed betaalde baan. Het niet hebben van een startkwalificatie brengt schaamte met zich mee waardoor de jongeren in een sociaal isolement kan raken, wat weer kan betekenen dat de jongere eerder in de criminaliteit terecht komt. De vormingsplicht is dus niet alleen efficiënt voor de jongere zelf, maar ook voor zijn eiland bewoners door op deze manier de toch toelopende criminaliteit aan te pakken. Hierbij wil ik wel opmerken dat lang niet iedere jongere zonder startkwalificatie gedoemd is om in de criminaliteit terecht te komen. Dit blijft, hoe moeilijk het soms ook is ten slotte een keuze waarbij normen en waarden een belangrijke rol spelen. Gezien het aantal vrijwilligers dat zich aanmeldt voor deelname aan de vormingsplicht (214 op de Antillen waarvan 132 op Curaçao) kan je concluderen dat er vanuit de jongeren wel degelijk behoefte is naar een plan als deze. Doormiddel van de Sociale vormingsplicht wil Curaçao aan hun bewoners laten zien dat hun eigen eiland voldoende mogelijkheden voor hen heeft. Hiermee willen ze het aantal jongeren dat naar Nederland vertrekt verminderen. De goed gemotiveerde jongeren die het in Nederland ver schoppen is een gemis voor het eiland en de jongeren die in Nederland in een gat vallen en de verkeerde kant op slaan is een gemiste kans voor de Antillen en een probleem voor Nederland. In de beginfase wordt het project voornamelijk gesteund vanuit Nederland. Vooral op financieel gebied. Op langer termijn zal dit project steeds

meer in eigen handen komen te liggen van de Antillen zelf. Dit geeft de eilanden meer zelfvertrouwen en meer opgeleide mensen, wat een goede basis kan zijn voor een betere toekomst voor de eilanden.

3.6 De valkuilen van de Sociale vormingsplicht

Curaçaose jongeren tussen de 18 en 24 jaar zonder startkwalificatie die niet mee doen aan de vormingsplicht krijgen een boete opgelegd. Het is hoogstwaarschijnlijk zo dat deze jongeren geen geld tot hun beschikking hebben om deze boete te kunnen betalen. Hierdoor zullen zij een gevangenisstraf (hoogstens van 2 maanden) krijgen. Dit betekent dat iemand die geen misdaad begaat, toch in de gevangenis terecht komt, wat naar mijn idee juist het tegenovergestelde resultaat zal opleveren. De jongere komt in de gevangenis in aanraking met andere criminelen die hem/haar op slechte ideeën kunnen brengen en hij/zij zal na de vrijlating met een strafblad lastiger aan een baan kunnen komen. De gevangenis op Curaçao is al overvol. De kosten van de gevangenen zullen door de overheid betaald moet worden, maar van een kale kip kan je geen veren plukken. Jongeren in Nederland die niet beschikken over een startkwalificatie krijgen geen gevangenisstraf, maar een uitkering. Dit vind ik persoonlijk oneerlijk. Curaçao hoort bij Nederland en je kunt niet de ene groep jongeren belonen terwijl je de andere groep straft voor het zelfde gedrag. Hier zal dus een rechte lijn getrokken moet worden. Doordat de Antillen dit project zelf niet kunnen betalen, worden zij alleen maar afhankelijker van Nederland, terwijl Curaçao juist minder aan Nederland wil hangen.

Uit de pilot van de proef waarbij jongeren zich vrijwillig konden opgeven blijkt dat 1 op de 5 leerlingen voortijdig af is gehaakt. Het gebrek aan geld en begeleiding is hier een grote oorzaak van. Meer dan de helft (60%) van de jongeren vertoont probleemgedrag. Deze jongeren hebben hierdoor extra intensieve begeleiding nodig die dus niet aanwezig is. De Antilliaanse dienst die zich met de Sociale vormingsplicht bezig houdt, denkt dat het project de komende vijf jaar 45 miljoen euro gaat kosten. Daarmee kunnen 2700 kansarme jongeren op de Antillen worden geholpen. Nederland draagt 19 miljoen bij, maar onduidelijk is waar de rest van het geld vandaan moet komen. De kosten voor de gewenste internaten voor jongeren zijn bovendien nog niet in de begroting opgenomen. Er is dus nog niet over nagedacht hoe het gat van het missende geld opgevuld gaat worden, terwijl er nu al geld in het project wordt gepompt. Naar mijn mening is met je ogen dicht tegen een muur oplopen. Voordat zo een kostbaar project van start gaat, moet er duidelijkheid zijn over wie er voor de kosten op komt. Een belangrijke vraag die men zich zelf moet stellen is: Hoe motiveren we de jongeren om deel te nemen aan de Sociale vormingsplicht. Je moet je voorstellen dat de jongeren die voor deze plicht in aanmerking komen zich lang niet allemaal ongelukkig voelen bij hun levensstijl. Stel je voor dat je iedere dag vrij bent op een eiland waar iedere dag de zon schijnt en je met je vrienden kunt doen en laten wat je wilt. Door de omgeving waarin je bent opgegroeid heb je niet het besef meegekregen dat stelen en roven

gedrag is wat je niet dient te vertonen. Waarom zou je dan ineens willen gaan leren en werken voor je geld? Opvallend is dat de Sociale vormingsplicht in vele kranten wordt belicht. Hierbij worden ook de twijfels over de kans van slagen van het plan besproken. Naar mijn mening is het verstandig om de twijfels over de Sociale vormingsplicht niet zo erg openbaar te maken. Dit resulteert voornamelijk in een slechte motivatie onder de jongeren om aan deze plicht deel te nemen.

HOOFDSTUK 4

4.0 De CMV-er

Hoe kan een CMV-er er aan bijdragen dat de Curaçaose jongeren kansrijk opgroeien en ontsparing zo vroeg mogelijk wordt opgespoord en hersteld, zodat er in de toekomst minder voortijdig schooluitval op het eiland voorkomt?

“Sociaal-cultureel werk in brede zin is op te vatten als sociaalagogische dienstverlening aan individuen, groepen en organisaties die gericht is op hun cultureel en maatschappelijk functioneren in de samenleving (22)”. Hierbij kan worden gedacht aan het geven van ondersteuning in verschillende vormen waarbij er sprake is van toenemende zelfstandigheid van de klanten, in dit geval de voortijdigschoolverlaters. Een CMV-er is op verschillende niveaus in zijn/haar werkveld actief. Dit heeft als voordeel dat hij veelzijdige kennis heeft van zijn werk en hierdoor beleid en uitvoering goed op elkaar kan afstemmen. Een CMV-er kan zelf met zijn doelgroep werken, maar ook sturing geven aan een groep die het werk gaat voeren, waarbij de CMV-er wel de binding houdt met de doelgroep om deze niet uit het oog te verliezen. De doelgroep verandert en moet constant in de gaten gehouden worden.

Jongeren zonder startkwalificatie zien vaak geen doel en of uitdaging meer in hun leven. Zij leven van dag tot dag en voelen niet de uitdaging of de mogelijkheid om hier verandering in aan te brengen. Het is dan ook belangrijk deze jongeren weer zin te geven in hun leven en te laten zien dat zij zelf de regie in handen hebben. Een mogelijke oorzaak kan zijn dat zij het “flow” gevoel missen in hun leven. “Het flow gevoel ervaar je wanneer vereiste vaardigheden en geboden uitdagingen met elkaar in evenwicht zijn in een doelgericht, aan regels verbonden actiesysteem dat duidelijk maakt hoe men presteert. De concentratie is zo intens, dat men geen enkele aandacht meer heeft voor zaken die van minder belang zijn of zich zorgen maakt over problematische kwesties” (23). Verveling en angst zijn de tegenpolen van een Flow ervaring die deze ook belemmeren. Wie geen angst en verveling kent, kent ook geen flow, maar wie geen flow kent, kent wel angst en verveling. Twee zaken die het flow gevoel in de weg kunnen staan zijn anomie en vervreemding. Van anomie is sprake wanneer binnen een cultuur de gedragsnormen zijn vervaagd. Hierdoor wordt het gedrag grillig en zinloos. Mensen die zich vasthouden aan vaste regels worden angstig wanneer deze regels vervagen en weten zich niet goed staande te houden. Vervreemding is het tegenovergestelde van anomie. Hierbij word je door het sociale stelsel gedwongen om handelingen te verrichten die tegengesteld zijn aan je doelen. Een voorbeeld: Je moet van tevoren eerst geld in een studie investeren, voordat je kunt gaan werken op een functie waarbij diploma's van je worden verwacht. Dit vermindert in eerste instantie de zin om op dit niveau te willen werken, omdat je er eerst voor moet investeren. Het niet ervaren van een flow-

ervaring is voor de drop-outs heel herkenbaar. Zodra je eenmaal in deze sleur terecht bent gekomen is het heel moeilijk om hier vanuit jezelf uit te komen. Drugs kan deze flow-ervaring overigens wel nabootsen, wat het gebruik hiervan bij deze jongeren zo verslavend kan maken. Een CMV-er is in deze situatie goed op zijn plaats om de sleur om te zetten in een doel.

Omdat het project Sociale vormingsplicht verplicht is, zullen er veel ongemotiveerde jongeren aan deelnemen. Jongeren die om een of andere reden vervreemd zijn en niet het nut van werken in zien. Daarom vind ik het erg belangrijk dat deze jongeren alvorens de start ervaren dat zij er zelf beter van worden wanneer zij aan het project deelnemen. Hierbij zie ik een goede taak voor een CMV-er weggelegd. De jongeren moeten weer zin krijgen in het leven en gemotiveerd aan het project deelnemen. Hiermee wil ik niet zeggen dat iedere jongere zonder startkwalificatie minder zin heeft in zijn leven, maar zonder positief doel in het vooruitzicht kan de kwaliteit waarmee je je leven ervaart afnemen, aangezien “armoede en maatschappelijke achterstanden zorgen voor fysieke en psychische problemen (24)”. Alleen bij gemotiveerde deelname heeft het project kans van slagen. Voornamelijk de intrinsieke motivatie waarbij het doel van een activiteit gelegen is in de activiteit zelf speelt hierbij een grote rol. De jongeren moeten gemotiveerd zijn door de activiteit zelf, leren om te leren. Zij moeten zelf inzien dat studeren, het vermeerderen van kennis en verhogen van persoonlijke competentie op zichzelf boeiend en interessant is en zelfs lonend kan zijn. Het is belangrijk dat de CMV-er over een interculturele werkhouding beschikt, aangezien de Antilliaanse Cultuur, zoals ik al eerder noemde erg verschilt van de Nederlandse cultuur. Respect hebben voor een andere cultuur heb je nodig om in een andere cultuur iets te bereiken.

Oriënteren en contact leggen spelen bij de opleiding Culturele en Maatschappelijke Vorming een belangrijke rol. “Bij het oriënteren verkent de CMV’er individuele en collectieve behoefte, signaleert maatschappelijke problemen en vormt zich een beeld van de mensen en de organisaties met wie hij gaat werken. Om van de Sociale vormingsplicht een zo goed mogelijk aansluitend programma te maken is het erg belangrijk dat er wordt gekeken naar de wensen en de eisen van de doelgroep. Hierbij moet er overigens wel rekening mee worden gehouden dat de jongeren zichzelf vaak onderschatten en hierdoor te laag inzetten. Ook moet er rekening mee worden gehouden dat door de culturele achtergrond van de Curaçaoënaars, zij niet gewend zijn zelf aan te geven wat zij zouden willen, maar gewend zijn dat hun iets wordt opgedragen. Bij een project als de Sociale vormingsplicht is het naar mijn idee erg belangrijk dat de jongeren het gevoel krijgen dat het project een grote kans van slagen heeft wanneer zij zichzelf hier voor inzetten. Daarom is eigen inspraak van de jongeren van wezenlijk belang. Vele projecten op de Antillen die het probleem van de drop-outs wilde aanpakken zijn niet gelukt. Hierdoor is het vertrouwen in de kans van slagen gezakt. Een CMV-er kan dit probleem duidelijk in beeld brengen. Wat zijn de verwachtingen van de jongeren en wat is er mogelijk. Als een project een te

hoog einddoel heeft, is het bij voorbaat al gedoemd te mislukken en zal dit het vertrouwen in volgende projecten naar beneden halen. Hierbij is het in contact komen met de jongeren en het inventariseren van hun wensen van belang. Hier is een CMV-er als geen ander in gespecialiseerd. De specialiteit van de CMV-er “contact leggen” kan in het project Sociale vormingsplicht erg goed worden benut. Omdat er voor alle jongeren stages en arbeidsplaatsen geregeld moeten worden, is het voor dit project een vereiste dat er goede afspraken worden gemaakt met deze opdrachtgevers. Deze opdrachtgevers in eerste instantie lang niet allemaal staan te springen om een werknemer afkomstig van de Sociale vormingsplicht in dienst te nemen. Hierom zal een CMV-er dan ook een goede aansluiting moeten zoeken en moeten onderhandelen met de opdrachtgevers.

Nadat de eerste contacten zijn gelegd en de eisen en wensen van de doelgroep in kaart zijn gebracht kan het organiseren en programmeren plaats vinden, wat ook twee belangrijke taken van de CMV-er zijn.

Nadat de problemen onder de doelgroep zijn gesignaleerd kan de CMV-er het programma bedenken, ontwerpen en ontwikkelen. Omdat het plan van de Sociale vormingsplicht er natuurlijk al ligt zal dat in deze situatie niet te hoeven gebeuren, maar kan er wel gekeken wat er in dit programma goed is, ontbreekt en moet worden aangepast. Hierbij moet natuurlijk gekeken worden naar de resultaten die uit het programma van de Pilot rollen.

Naast contact leggen, oriënteren, organiseren en programmeren houdt een CMV-er zich bezig met het begeleiden van de jongeren. Zelf denk ik dat hier binnen het plan van de Sociale vormingsplicht voor de CMV-er de belangrijkste taak is weggelegd. De begeleiding van de CMV'er kan de vorm aannemen van het ontwikkelen van competenties op sociaal en cultureel gebied voor de jongeren, het stimuleren van de deelname, het adviseren aan de doelgroep, het bieden van steun en het scheppen van vertrouwen. Naast de lessen van de Sociale vormingsplicht lijkt het mij een goed initiatief om per 5 leerlingen een eigen mentor toe te wijzen. De leerlingen moeten zich ieder dag aan het begin en aan het einde melden bij deze mentor. Dagelijks zal er met de groep een voortgangsgesprek worden gevoerd waardoor de sociale controle onder de jongeren hoger is. Een belangrijk punt hiervan is dat de jongeren elkaar kunnen motiveren. Een nadeel waar de CMV-er goed op zal moeten letten dat de jongeren elkaar niet demotiveren. Door deze vorm van begeleiding zullen alle risico's tot uitval eerder worden gezien en hopelijk vermeden worden. Naast het zelf begeleiden van de jongeren kan de CMV-er ook professionele leiding geven aan bijvoorbeeld de vrijwilligers die aan het project meewerken, dit is iets wat de laatste jaren onder het vakgebied van de CMV-er steeds vaker voorkomt.

Ik vind de Sociale vormingsplicht een goed initiatief. Hulp bieden aan jongeren die het op dit moment moeilijk hebben is erg belangrijk. Voor een CMV-er liggen bij dit plan dan ook veel kansen open. Maar het project Sociale vormingsplicht is een curatief plan. Het leed bij de jongeren die voor dit plan in aanmerking komen is al geleden. Zij worden bijgeschoold om op voldoende niveau deel te nemen aan de maatschappij, wat door hun achtergrond in vele gevallen traag zal verlopen. Een belangrijk minpunt van het project vind ik de financiering van het project. Er is momenteel al veel geld en tijd in het plan gestoken zonder dat er een financiële zekerheid is voor de toekomst. Ik verwacht dat het aantal uitvallers onder de deelnemers hoog zal zijn. De gevangenisstraf die hier op staat zal dit niet zal kunnen vermijden.

Ik ben voor een preventieve aanpak van het probleem. Dit betekent voorkomen dat deze jongeren in een situatie terecht komen waarbij zij niet beschikken over een startkwalificatie. Dit is uiteraard vooral op een eiland als Curaçao erg moeilijk te realiseren waar de jongeren aan zo veel verleidingen worden blootgesteld en het percentage drop-outs angstvallig hoog is. Hierbij zal een CMV-er op dezelfde wijze tewerk moeten gaan als bij een curatieve aanpak. Allereerst wordt er contact gelegd met de doelgroep. In dit geval zijn dit niet alleen de risico en probleemjongeren, maar ook de jongeren die voorbeeldig hun schoolweg volgen. Ook zij kunnen onverwachts probleemjongeren worden. De CMV-er zal moeten uitzoeken wat de jongeren in verleiding brengt om hun school voortijdig te verlaten.

Als Nederlandse CMV-er zul je bij dit probleem al snel kijken vanuit een Nederlandse invalshoek. Als je bij een andere cultuur iets wilt bereiken zul je dit los moeten laten. Zoals ik al eerder vermeld is de Curaçaose opvoeding niet te vergelijken met de Nederlandse opvoeding. Vanaf kinds af aan leren de kinderen niet om zelf het initiatief te nemen, maar om te luisteren naar hetgeen wat hen wordt opgedragen. Ik zie het als een tekortkoming wanneer je zelf niet beschikt over de vaardigheden om je eigen mening te hebben en je eigen ideeën te volgen. "Het opsporen en signaleren van maatschappelijke tekorten, worden in het sociaal cultureel werk steeds belangrijker" (25). Het beschikken over onvoldoende vaardigheden om zelf een weg uit te stippelen en deze te bewandelen is een duidelijk voorbeeld van een sociaal tekort. Een ander voorkomend probleem is het ontbreken van de opvoeding. Vaders zijn vaak niet aanwezig bij de opvoeding van de kinderen en moeders moeten werken om alle kosten te kunnen betalen. De maatschappelijke rol van de mannen zou in deze cultuur duidelijker naar voren moeten worden gebracht. Mannen moeten leren om de verantwoordelijkheid voor hun kinderen te nemen. De Curaçaose cultuur is erop ingesteld dat het wordt geaccepteerd dat mannen kinderen hebben met meerdere vrouwen. Voor een Nederlandse maatschappij is dit niet te begrijpen. Je kunt het uiteraard ook niet verbieden, maar stap voor stap de mensen bewust laten worden van dit feit is al een goede stap in de richting. Ook zal er in de opvoeding verandering plaats moeten vinden. Ouders moeten leren hun kinderen te stimuleren om zelf na te denken en te handelen. Ook dit zal niet in één keer veranderd kunnen worden. De Curaçaose cultuur is vrij toegankelijk voor nieuwe

ideeën. En als er een schaap over de dam is volgen er meer. Om deze manier van opvoeden in het systeem te krijgen zul je als CMV-er activiteiten moeten bedenken, ontwerpen en ontwikkelen. Houdt hierbij rekening met de collectieve cultuur. De programma's moeten gemakkelijk te volgen zijn en op een goed tijdstip en ruimte worden gegeven. De ouders moeten de mogelijkheid hebben om onderling ideeën uit te wisselen en goede voorbeelden krijgen toegereikt. Ook op de scholen moet er meer worden gekeken vanuit het kind. Wat willen de kinderen en hoe kunnen zij hierbij geholpen worden ipv hoe kunnen de kinderen het beste luisteren. Door eigen initiatief te stimuleren zullen de kinderen op oudere leeftijd ook beter weten wat zij zelf willen en wat hun mogelijkheden zijn.

Hier rekening mee houdend adviseer ik om vanaf de middelbare school een vaste lesdag een nieuw lesvak te introduceren die zich richt op de eigen ontwikkeling van de kinderen. De leerlingen moeten leren om zelf beslissingen te nemen, op een verantwoorde manier die ook op Curaçao wordt geaccepteerd. Binnen de lesgroep is duidelijkheid van belang, aangezien dit op Curaçao vaak ontbreekt. Een duidelijke vaste dag in een van te voren afgesproken lokaal haalt onzekerheden weg. In de leerlingen brengen zelf hun onderwerpen in waar zij het over willen hebben. Tegen welke problemen lopen zij aan en hoe denken de klasgenoten dat dit het beste opgelost kan worden. Een CMV-er zou de taak als docent van dit vak goed op zich kunnen nemen. De CMV-er kan de leerlingen stimuleren op eigen inbreng en kan de leerlingen dieper laten nadenken over het toekomstbeeld. Het spreekt van zich dat alle andere lessen die de leerlingen volgen ook zelfinitiatief zullen stimuleren en belonen.

Met alleen een les gericht op persoonlijke ontwikkeling is het probleem op Curaçao uiteraard nog niet verdwenen. In de opvoeding zal het kind nog steeds geleerd worden zich passief te gedragen. Daarom zal een CMV-er opvoedkundige lessen moeten verzorgen aan de ouders. Aangezien de ouders erg druk zijn moet er goed over na worden gedacht waar dit plaats vindt. Het viel mij op dat eten een enorme lokker is op het eiland. Toen ik tegen het einde van mijn stage liep vroegen al mijn collega's al geruime tijd van te voren of ik wel ging trakteren als ik wegging. Naar verjaardagen wordt uitgeleefd, omdat er dan lekker eten wordt uitgedeeld. Ook in de supermarkt zijn enorme taarten te koop, die er overigens lekker uitzien als dat zij smaken. Omdat op Curaçao een collectieve cultuur heerst moet je hier op in spelen, samen met de liefde voor het snoepen. Door avonden te organiseren waarbij veel gegeten en gedronken kan worden zul je veel publiek trekken. Tijdens deze avonden kunnen de ouders ideeën uitwisselen over de opvoeding, het toekomstbeeld van hun kinderen en nieuwe dingen bijleren over hoe ze zo veel mogelijk eigen initiativiteit uit hun kinderen kunnen halen.

Op het eiland zijn vrijwel niet alle opleidingen te vinden die de leerlingen zouden willen volgen. Door het assortiment uit te breiden zullen veel meer leerlingen in eerste instantie meer gemotiveerd zijn om hun startkwalificatie te behalen, omdat zij daarna iets kunnen leren wat hun voorkeur heeft. Ten tweede zullen er uiteindelijk meer en diversere gediplomeerde mensen op het

eiland zijn, wat het eiland zelf ten goede zal doen. Verder zal je je als CMV-er moeten inzetten voor vele verschillende instellingen en projecten die zich richten op werk en leer verbetering van het eiland. Op Curaçao zijn hier een heleboel goede pogingen van te vinden, maar de daadkracht en doorzettingsvermogen om de projecten echt door te drukken ontbreken nog wel eens.

Ook bij het stimuleren van de samenwerking tussen verschillende instanties op het eiland ligt een kans voor een CMV-er. Er zijn veel instanties die zich bekommeren om de jeugd op het eiland.

Door deze instanties aan elkaar te koppelen kunnen er veel vruchtbare en haalbare plannen ontstaan. Uit een aantal projecten in het buitenland is gebleken dat het werken met coaches zijn vruchten afwerpt. Daarom vind ik het een goed plan om jongeren vanaf bijvoorbeeld groep 5 een eigen CMV-er als coach toe te wijzen die hun begeleid tot het moment van het behalen van het gewenste diploma en voortijdig gedrag en leerproblemen kan signaleren. Mochten deze problemen zich voor doen, dan worden deze tijdig gesignaleerd en kan er samen met de leerling naar een oplossing worden gezocht. Ik benoem nadrukkelijk “samen” met de leerling, omdat deze het gevoel moet krijgen zelf verantwoordelijk te zijn voor de keuzen die hij/zij maakt. Jongeren waarbij de problemen te groot zijn om door een coach te worden opgevangen kunnen worden doorverwezen en zo de hulp krijgen die zij nodig hebben.

Ook blijkt uit onderzoeken in het buitenland dat het aanbieden van een vergoeding de jongeren stimuleert om naar school toe te blijven gaan. Natuurlijk is hier erg veel geld voor nodig. Ik ga er dan ook vanuit dat er door een preventieve aanpak geld bespaard blijft bij projecten die jongeren die al vroegtijdig hun school hebben verlaten.

Het niveau van de leerlingen wordt op de scholen zelf getoetst. Maar om een duidelijk beeld te krijgen van het niveau van alle jongeren kan er ieder jaar een landelijke toets plaatsvinden die weergeeft waar de achterstanden zich voor doen.

Omdat de aansluiting van het voortgezet onderwijs nog wel eens te wensen overlaat zal hier intensievere aandacht aan moeten worden besteed. Als de opleidingen beter op elkaar aansluiten zal een leerling in ieder geval niet afhaken omdat het niveau niet haalbaar is.

De wil voor verbetering is zeker te vinden op het eiland, alleen de weg kan gemakkelijker worden gevonden door een CMV-er.

HOOFDSTUK 5

5.0 Conclusies en aanbevelingen.

Het probleem van drop-outs komt in ieder land voor. Ook de aantallen in Nederland liegen er niet om. Het zal dan naar een goede oplossing voor dit probleem moeten worden gezocht. Op Curaçao heerst een cultuur waarbij eigen inbreng van kinderen niet makkelijk wordt geaccepteerd. Er dan ook al van vroeg aangeleerd om te doen wat je wordt opgedragen. Zelf naar oplossingen van je problemen zoeken wordt niet geleerd. De cultuur op Curaçao is erg collectief, wat betekent dat je deel uit maakt van een groep en je niet snel ander gedrag zal vertonen, omdat je door de groep geaccepteerd wilt worden. Het viel mij op dat er een vrij negatieve sfeer hangt bij gesprekken over toekomst perspectieven. Jongeren houden zich vast aan goede voorbeelden van hun leeftijdsgenoten die een goede toekomst in Nederland hebben opgebouwd. Op Curaçao wordt erg gelet op materialische zaken en status. Dit gaat boven het belang van opleiding en kennis. Het hebben van kinderen geeft ook status. Voor mannen geeft dit aan dat zij seksueel actief zijn en vrouwen kunnen verleiden en voor vrouwen is het een teken van vrouwelijkheid en vruchtbaarheid. Je wordt eerder afgerekend op het niet hebben van kinderen dan op het niet hebben van een startkwalificatie. Het zal dan ook erg moeilijk zijn om dit alles te doorbreken en het belang te laten inzien van goed onderwijs.

Antilliaanse jongeren zouden een reden moeten hebben om op Curaçao te blijven en niet naar Nederland te willen komen. Voor vele jongeren valt het erg tegen wat zij aantreffen in Nederland, waardoor de kans dat zij niet mee kunnen komen in de Nederlandse cultuur erg groot is.

5.1 De preventieve aanpak

Uit vorig hoofdstuk blijkt dat een CMV-er op het gebied van de Sociale vormingsplicht veel zou kunnen betekenen. Daarin vertelde ik over mijn voorkeur voor de preventieve aanpak. Namelijk de jongeren bewuster maken van het fenomeen “drop-outs” en er voortijdig op inspelen dat de jongeren zelf niet onder deze noemer terecht komen.

Alle punten preventieve aanpak nogmaals op een rij:

- preventieve aanpak door het aanbieden van lesprogramma's die de jongeren laten inzien wat het behalen van een startkwalificatie voor hen kan betekenen.
- Het geven van seksuele voorlichting op scholen
- Het toewijzen van een mentor aan iedere leerling
- Het stimuleren van deelname aan het onderwijs doormiddel van vergoedingen
- Jaarlijkse landelijke toets die de knelpunten van alle leerlingen meet
- Betere aansluitingen op vervolg opleidingen

5.2 De Curatieve aanpak

Voor de groep jongeren voor wie dit plan te laat komt, of er toch doorheen geglipt zijn geldt de curatieve aanpak. De jongeren hebben vaste plaatsen nodig waar zij terecht kunnen. Denk hierbij aan een jongeren informatie punt. Dit kan bijvoorbeeld een bus zijn die op vaste dagen en tijden langskomt. Het is hierbij belangrijk dat het zo laagdrempelig mogelijk gehouden moet worden om deze bus te bezoeken. Er moet dus worden gelet dat het voor de jongeren geen kosten met zich mee draagt om het informatiepunt te bezoeken en er moet worden gezorgd dat het bezoeken van de bus niet als iets gezien wordt waar je je voor moet schamen.

Er zijn vele instanties actief die zich inzetten voor jongeren met leer en gedragsproblemen. Door een betere samenwerking tussen deze instanties te creëren kunnen de jongeren op een juiste en snelle wijze naar instantie worden doorverwezen.

Als de Sociale vormingsplicht daadwerkelijk wordt ingevoerd zijn alle jongeren zonder startkwalificatie verplicht om hier aan mee te werken. Daarom is het van groot belang dat al deze jongeren geregistreerd staan. Als een jongere meer dan een maand niet aanwezig is geweest op school zal deze school hem of haar moeten aanmelden bij een leerplichtambtenaar.

Zodra deze jongeren geregistreerd staan kunnen zij worden opgespoord en deelnemen aan de Sociale vormingsplicht, waarbij naar mijn mening niet direct moet worden gesproken over plicht, maar over een kans.

Alle punten curatieve aanpak nogmaals op een rij:

- Makkelijk te bereiken jongere informatiepunten
- Folders maken waarin terug te vinden is welke mogelijkheden de jongere heeft en deze verspreiden op plaatsen waar veel jongeren komen.
- Goede samenwerking tussen organisaties die zich bezig houden met deze problematiek
- Aanmelding vroegtijdig schoolverlaters
- Jongeren op een positieve wijze in contact brengen met de Sociale vormingsplicht.

Dit zijn extra mogelijkheden naast de Sociale vormingsplicht die er voor dienen om er voor te zorgen dat de jongeren (alsnog) een startkwalificatie behalen.

Bij het programma van de Sociale vormingsplicht kan de CMV-er zowel een uitvoerende als een beleidsmatige taak hebben. De CMV-er kan educatie geven aan de jongeren, maar kan zich ook richten op de inhoud van de Sociale vormingsplicht. Het is hierbij belangrijk dat de doelgroep goed in de gaten wordt gehouden en het project hierop wordt aangepast.

5.3 Antwoorden op de deelvragen:

- Hoeveel jongeren op de Antillen/Curaçao beschikken er niet over een startkwalificatie?
- Wat zijn de oorzaken waardoor veel jongeren op Curaçao niet over een startkwalificatie beschikken?
- Wat is het resultaat van het pilotproject van de Vormingsplicht?

-Wat zijn de verwachtingen van dit programma?

-Zijn er parallel lopende projecten in Nederland?

Hoeveel jongeren op de Antillen/Curaçao beschikken er niet over een startkwalificatie?

Het gemiddelde percentage van de jongeren die zonder startkwalificatie school verlaten is 44,2%.

Er zijn op de Nederlandse Antillen totaal 4400 jongeren en jong volwassenen die de school hebben verlaten zonder startkwalificatie waarvan 3560 van Curaçao (26).

Wat zijn de oorzaken waardoor veel jongeren op Curaçao niet over een startkwalificatie beschikken?

Bij jongeren uit sociaal lagere milieus, leerlingen uit eenoudergezinnen en leerlingen die al met een achterstand (bijvoorbeeld een taalachterstand) het onderwijs intreden, allochtonen leerlingen en leerlingen Al deze factoren vergroot het risico voor de leerling. Als een leerling wordt blootgesteld aan meerdere van deze factoren neemt dit risico flink toe. Op Curaçao hebben veel jongeren met meerdere van bovenstaande factoren te maken.

Wat is het resultaat van het pilotproject van de Vormingsplicht?

Curaçao heeft het programma van de Sociale vormingsplicht opgezet welke een curatieve aanpak heeft. Uit de pilot is gebleken dat dit programma mogelijk succes gaat boeken.

Het resultaat van de pilot van de Sociale vormingsplicht is dat het programma voor het officiële project zo is bijgesteld dat deze grootste struikelblokken eruit zijn gehaald, zodat de Sociale vormingsplicht een goede kans van slagen heeft.

Wat zijn de verwachtingen van dit programma?

Van de Sociale vormingsplicht wordt verwacht dat er kansen worden gecreëerd voor de jongeren zonder startkwalificatie, zodat zij toetreding krijgen tot de arbeidsmarkt en/of beroepsonderwijs. Het project is gericht op voorzieningen op alle eilanden, duurzame opvang en begeleiding en kwalificatie van jongeren zonder voldoende kwalificatieniveau.

Zijn er parallel lopende projecten in Nederland?

In Nederland is geen project dat gelijk is aan de Sociale vormingsplicht. Wel zijn er in Nederland vele projecten te vinden die het aantal drop-out leerlingen willen zien dalen. Ook zijn er veel projecten voor Antilliaanse jongeren die vanuit Curaçao naar Nederland zijn gekomen en hier in de problemen zijn geraakt. Aan de hand van deze projecten heb ik plannen gemaakt over hoe een CMV-er op Curaçao het aantal drop-out leerlingen kan verminderen.

HOOFDSTUK 6

6.0 Mijn projectvoorstel

Naar aanleiding van de resultaten van mijn literatuurstudie over de Antilliaanse cultuur en projecten voor drop-outs heb ik een programma geschreven wat naar mijn inzien een hoge kans van slagen heeft.

Projectnaam: Voorkom drop-outs

Sector: Jeugd

Entiteit: Land Nederlandse Antillen

Locatie: Curaçao

Projectdoel: Het preventief bestrijden van voortijdschoolverlaters op Curaçao waardoor er betere kansen worden gecreëerd voor de jongeren om toe te treden tot de arbeidsmarkt en/of het beroepsonderwijs

Probleemstelling: Een grote groep jongeren op Curaçao beschikt niet over een startkwalificatie en verlaat voortijdig de school. Hierdoor hebben zij een slechter vooruitzicht op de arbeidsmarkt. Verschillende projecten hebben geprobeerd dit probleem te verhelpen, maar tot op heden is er onvoldoende resultaat geboekt op dit vlak.

Beoogde resultaten:

- 1) Intrinsieke motivatie van de jongeren verhogen voor het behalen van een startkwalificatie
- 2) De jongeren leren zich assertief te gedragen
- 3) De jongeren van voldoende bagage voorzien om een goede start te maken op de arbeidsmarkt

Korte omschrijving van het plan: Alle jongeren op Curaçao krijgen vanaf hun eerste schooldag een personal-coach toegewezen die gedurende de hele schoolbaancarrière zich ontfenmt over de leerling. Zodra afwijkend gedrag wordt vertoond wordt hier op ingespeeld. De hoofdtak van de coach is om afwijkend gedrag te voorkomen en de leerling voldoende bagage meegeeft om na het behalen van de startkwalificatie te kunnen beginnen aan de arbeidsmarkt.

Hoofdstuk 1:

Toewijzen van een coach:

- 1) Alle jongeren krijgen vanaf de eerste dag dat zij naar school gaan één coach toegewezen

- 2) Een coach wordt toegewezen per klas.
- 3) De leerling blijft onder toezicht van de coach totdat de leerling een startkwalificatie heeft behaald
- 4) Mocht de leerling na het schooljaar waarin hij/zij de leeftijd van 21 heeft behaald niet beschikken over een startkwalificatie, zal de jongere met behulp van de coach bij het volwassenonderwijs worden aangemeld.
- 5) Tot en met het schooljaar waarin de leerling de leeftijd behaald van 23, valt hij/zij onder de zorg van een coach
- 6) Jongeren waarbij blijkt dat zij op grond van lichamelijke en geestelijke onbekwaamheid niet in staat zijn een startkwalificatie krijgen ook een coach aangewezen. Door deze coach wordt een zo hoog mogelijk haalbaar doel voor de leerling gesteld.

Hoofdstuk 2:

Taak van de coach:

- 1) Een coach houdt het leer traject van zijn leerlingen nauwlettend in de gaten, totdat zij een startkwalificatie hebben behaald.
- 2) Voordat de leerling zijn/haar eerste schooldag heeft, bezoekt de coach het woonadres van de leerling. Hierdoor wordt er contact gemaakt met de ouders en kunnen eventuele belemmeringen voor het kind voortijdigesignaleerd worden.
- 3) De coach stimuleert de leerlingen bij hun leerproces en het behalen van een startkwalificatie
- 4) Wekelijks komt de klas onder leiding van de coach een uur bij elkaar waarbij de voortgang van de leerlingen wordt besproken.
- 5) Eenmaal in de twee weken houdt de coach met iedere leerling een persoonlijk gesprek waarbij de leerling terecht kan over problemen op school, problemen thuis, toekomstplannen, studieadvies etc.
- 6) Iedere maand zal de coach het woonadres van de leerlingen bezoeken, om op deze wijze een vertrouwensband met het kind en de ouders op te bouwen en het kind nauwlettender in de gaten te kunnen houden.
- 5) De coach legt ieder half jaar een algemeen tentamen af waarbij het niveau van de leerlingen wordt getoetst. Bij het behalen van een onvoldoende score wordt dit gemeld aan de leraar op school die de leerling op dit vak moet bijscholen.
- 6) 1 maal per jaar organiseert de coach in samenwerking met de leerlingen (geacht de leeftijd van de kinderen) een gezamenlijk eetfeestje, waarbij ouders en leerlingen worden uitgenodigd.
- 7) Na het behalen van de startkwalificatie zal de coach met de leerling naar een geschikte baan of vervolgopleiding zoeken

Hoofdstuk 3:

Vrijstelling van het verkrijgen van een coach:

- 1) Er zijn geen uitzonderingen waarbij een leerling vanaf de eerste schooldag geen coach krijgt toegewezen.

Hoofdstuk 4:

Verslaglegging:

- 1) Iedere leerling heeft een eigen dossier waarin ieder bezoek in is uitgewerkt, zodra een eventuele nieuwe coach alle informatie over de leerling kan terugvinden.
- 2) Alle gegevens van de leerlingen zijn in het beheer van het jongerenregister welke ieder kwartaal wordt bijgewerkt.
- 3) Deze gegevens zijn uitsluitend toegankelijk voor de coach en de school van de leerling, wanneer deze noodzakelijk zijn voor de vervulling van hun taak.

Hoofdstuk 5:

Algemene regels:

- 1) De jongeren zijn verplicht aanwezig te zijn bij alle onderdelen van het coachingsproject

6.1 Verantwoording gekozen project:

Uit vele studies over drop-outs is gebleken dat de hulp van een coach, het aantal drop-outs kan verminderen. Hierdoor heb ik gekozen voor het idee dat leerlingen permanent een coach toegewezen krijgen. Ik vind het belangrijk dat de jongeren zoveel mogelijk leed bespaard blijft en daarom heb ik gekozen voor een preventief plan, waarbij de leerlingen worden geholpen op het moment dat zij tegen een probleem aanlopen die in vroeg stadium gemakkelijk te verhelpen is, ipv op het moment dat zij zover in de problemen zitten dat de uitweg lang op zich laat wachten. Het toewijzen van een coach aan iedere leerling is een weloverwogen keuze. Als alleen de “probleemgevallen” een coach toegewezen krijgen zullen zij zich benadeeld voelen. Eerder in mijn scriptie is te lezen dat je door het mensen in hokjes te plaatsen het gedrag wat je ze toewijst kunt versterken. De leerling zal zich nadat hij de stempel “probleemjongere” heeft gekregen zeker benadeeld voelen. Daarbij komt dat hij/zij meer tijd in school moet stoppen dan zijn klasgenoten om aan de lessen van de coach deel te nemen, wat niet als prettig zal worden ervaren. Als alle leerlingen op gelijk niveau worden behandeld zal de motivatie hoger blijven onder de jongeren. Een tweede rede voor deze keuze is, is dat het erg lastig is om in te schatten welke leerlingen er wel en welke leerlingen er geen kans hebben om een drop-out leerling te worden. Een onverwachte gebeurtenis kan hier zomaar verandering in brengen. Ten derde stoppen op Curaçao

40% van de jongeren voortijdig met school, wat erop wijst dat de instelling van de leerlingen veranderd moet worden er vanuit gaand dat de overige 60% niet met vlag en wimpel hun startkwalificatie behalen.

De coach krijgt een klas toegewezen waar hij/zij verantwoordelijk voor is. Uiteraard zal niet iedere leerling even veel aandacht nodig hebben, het is dan ook aan de coach om in te schatten hoeveel aandacht ieder kind krijgt. Wel zijn er minimumtijden vastgesteld waar ieder kind recht heeft op begeleiding van de coach. Zo vind er elke week een klassikale les plaats, heeft ieder kind 2 maal per maand een persoonlijk voortgang gesprek en zal er maandelijks een bezoek worden afgelegd aan de ouders. Ook zullen de jongeren de eerste leerjaren minder gebruik maken van de kennis van de coach. In dit stadia is het voornamelijk belangrijk dat er aan de vertrouwensband wordt gewerkt en dat de kinderen leren assertief te zijn.

Het viel mij op dat op Curaçao veel mensen graag de opvoeding uit handen geven. Hierdoor vind ik het belangrijk dat de ouders niet de suggestie krijgen dat de coach hun opvoedende taak overneemt, waardoor zij hier zelf minder tijd in kunnen investeren. De ouders moeten juist zelf gemotiveerd raken om de kinderen te stimuleren. Daarom legt de coach iedere maand een bezoek af bij de ouders waarin overlegd wordt hoe het met de leerling gaat, wat eventuele struikelblokken zijn, hoe het kind thuis en op school is in omgang, met wie het kind omgaat etc.

Omdat de ouders hierdoor verplicht worden na te denken over de toekomstplannen van het kind, zullen zij hierdoor geprikkeld raken en zal de interesse in de kinderen worden vergroot. Hierbij wil ik benadrukken dat lang niet ieder gezin op Curaçao te weinig betrokken is bij zijn/haar kinderen, Het maandelijks hebben van contact wordt zeker in een collectivistische samenleving als die op Curaçao gewaardeerd. Ook is dit de manier om met de ouder te praten over de opvoeding, waarbij op Curaçao voornamelijk wordt gecommuniceerd in de vorm van bevelen ipv overleg.

Hierdoor worden met dit coaching project naast de leerlingen ook de opvoeders en de scholen betrokken, wat twee hele belangrijke factoren zijn voor de kinderen. Zoals ik eerder vermeldde zijn de meeste Curaçaoënaars dol op eten. Om de betrokkenheid met de kinderen en de opvoeders te vergroten wil ik een jaarlijks eet evenement organiseren waarbij iedere ouder verantwoordelijk is voor de bereiding van een product. Ook op deze wijze worden de onderlinge controle wordt vergroot en de kans op drop-outs wordt verminderd.

Net zoals de Sociale vormingsplicht, zal ook het coachingsproject een kostbaar project zijn. Alleen in tegenstelling tot het project van de Sociale vormingsplicht is de doelgroep goedkoper, gezien zij uit de criminaliteit worden gehouden, ipv dat zij worden geholpen nadat zij hier in terecht zijn gekomen. Ook zal het minder moeite kosten om de jongeren van het coachingproject op het rechte pad te houden gezien zij over het algemeen op het moment dat zij starten aan het project nog niet in aanraking zijn gekomen met de criminaliteit. De sociale controle zal tijdens het project erg hoog zijn. Zodra de leerling over een startkwalificatie beschikt zal de leerling in samenwerking met de coach opzoek gaan naar een baan of vervolg opleiding. Mocht het voor de leerling

ondanks het coaching project niet haalbaar zijn om een startkwalificatie te behalen zal er naar een andere mogelijkheid worden gezocht.

Het coachingproject klinkt menig nuchtere Nederlander waarschijnlijk wat zwaar en misschien wat betuttelend. Ik ben mij hiervan bewust, maar door mijn stageperiode op Curaçao ben ik erachter gekomen dat je met deze invalshoek veel meer op het eiland zal bereiken dan wanneer je op een afstandelijke manier tewerk gaat waarbij er met straffen en maatregels worden gezwaaid.

Tijdens de lessen worden in ieder geval onderstaande onderwerpen naar voren gebracht:

Onderbouw lagere school

- kennismaking
- Wie ben ik
- Wat wil ik

Bovenbouw lagere school

- op tijd komen (discipline)
- normen en waarden
- wat zijn je toekomstmogelijkheden
- Hoe kom je voor jezelf op
- seksuele voorlichting
- Wat heeft Curaçao mij te bieden
- Wat is een drop-out

Middelbare school

- hoe te handelen in conflict situaties
- omgaan met jezelf en met andere
- Assertiviteit houding
- Wat is het belang van het behalen van een startkwalificatie
- persoonlijke ontplooiing
- opvoeding

VERWIJZINGEN

- (1) citaat: <http://news.caribseek.com>
- (2) bron: <http://taalunieversum.org>
- (3) Bron: Possel, P (2004), Curaçao
- (4) Jansen van Gaalen, (2003) <http://www.parool.nl/artikelen/NIE/1067667903891.html>.
- (5) Citaat: scriptie jeugdcriminaliteit: een product van de samenleving
- (6) Bron: DJJO (2004)
- (7) Bron: <http://bestel.postbus51.nl/content/pdf/08BR2001G161.pdf>
- (8) Bron:scriptie Hulanda mi tab ai (2004)
- (9) Citaat: scriptie Hulanda mi ta bai (2004)
- (10) citaat Hofstede, G& Hofstede, J.G (2005)
- (11) Eindverslag Pilot Sociale vormingsplicht-programma op perspectief (2006)
- (12) Citaat van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse (1992)
- (13) Bron: <http://www.cpb.nl/nl/pub/cpbreeksen/document/107/doc107.pdf>
- (14) citaat: http://www.cpb.nl/nl/news/2006_06.html
- (15) citaat: Steetg. M. van de & Webbink D (2006)
- (16) citaat: DJJO (2004)
- (17) Citaat: <http://overheid.nieuwsbank.nl/inp/2005/05/13/R313.htm>
- (18) Citaat: http://www.zestienmiljoenmensen.nl/nieuws/beleid/2005/01/0-78-1_78-56208.jsp
- (19) Citaat: http://www.minbzk.nl/de_nederlandse/blindgangers/veelgestelde_vragen_0
- (20) Citaat: Eindverslag Pilot Sociale Vormingsplicht- Programma Kans op perspectief (2005)
- (22) Citaat: Spierts M, (1998)
- (23) Citaat: Mihaly Csikszentmihalyi (2001),
- (24) Citaat: <http://www.groenlinkszuidholland.nl/verkiezingsprogramma/samenleven/>
- (25) bron Spierts M (1994) Balanceren en stimuleren
- (26) Bron: Minister van onderwijs en cultuur Silberie, M.D, Minister van Justitie, Dick, D.A (2004)
Staten van de Nederlandse Antillen. Zitting 2003-2004
Wat doet Curaçao aan de vermindering van drop-outs?

BRONNENLIJST

Boeken:

Boekhorst A, Koers D, Kwast I (2000), *Informatie vaardigheden*, Utrecht

Heijes, Coen (2004) *Het stereotype voorbij. Een studie naar onbegrip, beeldvorming en samenwerking tussen de Curaçaoënaar en Nederlanders in Nederland en Curaçao*. Amsterdam

Hofstede, G& Hofstede, J.G (2005) *Allemaal anders denkers. Omgaan met cultuurverschillen*, Amsterdam/Antwerpen

Loghum B.S van (1992), *Begeleiden van groepen. Groepsdynamica in praktijk*. Houten/Diegem

Mihaly Csikszentmihalyi (2001), *Flow, Psychologie van de optimale ervaring*, Amsterdam

Possel, P (2004), Curaçao. *Elmar reishandboek*, Rijswijk

Spierts M, (1998) *Balanceren en stimuleren, Methodisch handelen in het sociaal-cultureel werk*, Maarssen

Spierts M, (1998) *Beroep in ontwikkeling. Een oriëntatie op culturele en maatschappelijke vorming*, Maarssen

Spierts M (2000), *Werken aan openheid en samenhang. Een nadere verkenning van culturele en maatschappelijke vorming*, Maarssen

Valdemar M, Verweel P (2005) *De Curaçaose man. Vrouwen over de sociale identiteit van Curaçaose mannen*, Amsterdam

Verhaar J, Projectmanagement, Een professionele aanpak van evenementen (2002), Amsterdam

Waal, V. de (2004) *Uitdagend leren, culturele en maatschappelijke activiteiten als leeromgeving*, Bussum

Wielklem J & Veldvoer E (2004) *Meeting point Nederland. Over samenlevingsopbouw, multiculturaliteit en sociale cohesie*, Amsterdam

Verslagen:

Steetg. M. van de & Webbink D (2006) Voortijdigschoolverlaten in Nederland: Omvang, beleid en resultaten, Den Haag

Eindverslag Pilot Sociale Vormingsplicht- Programma Kans op perspectief. Maart 2005 tot en met 15 december 2005

Minister van onderwijs en cultuur, Minister van Justitie (2004) *Staten van de Nederlandse Antillen. Zitting 2000-2001*, Willemstad

Minister van onderwijs en cultuur Silberie, M.D, Minister van Justitie, Dick, D.A (2004) *Staten van de Nederlandse Antillen. Zitting 2003-2004*, Willemstad

Minister van onderwijs en cultuur Silberie, M.D, Minister van Justitie, Dick, D.A, Minister van Algemene Zaken en Buitenlandse betrekkingen YS, E.N (2005) Publicatieblad, *Landsverordening van de 7de juli 2005 houdende een regeling van de sociale vormingsplicht van jongeren en jong volwassenen*, Willemstad

DJJO (2004), *Programma kans op perspectief voor jongeren en (jong) volwassenen*, Willemstad

Websites

<http://www.voortijdigschoolverlaten.nl/>

http://bestel.postbus51.nl/pages/detail_v2.aspx?Content=15230000001543_2_15230000000061

[http://www.cbs.nl/nl-nl/menu/themas/arbeid-inkomen-sociale zekerheid/arbeidsmarkt/publicaties/artikelen/2005-1816-wm.htm](http://www.cbs.nl/nl-nl/menu/themas/arbeid-inkomen-sociale_zekerheid/arbeidsmarkt/publicaties/artikelen/2005-1816-wm.htm)

<http://overheid.nieuwsbank.nl/inp/2005/05/13/R313.htm>

<http://www.vrijspreker.nl/blog/?itemid=3352>

http://www.goedzo.com/index.php/2005/12/02/nederland_betaalt_vormingsplicht_niet

Ministerie van buitenlandse zaken

www.minbzk.nl

http://www.minbzk.nl/de_nederlandse/blindgangers/veelgestelde_vragen_0

http://www.minbzk.nl/de_nederlandse/samenwerkingsrelatie/persberichten/19_miljoen_euro_voor

http://www.zestienmiljoenmensen.nl/nieuws/beleid/2005/01/0-78-1_78-56208.jsp

http://news.caribseek.com/Curacao/article_31967.shtml

<http://bestel.postbus51.nl/content/pdf/08BR2001G161.pdf>

Don't let them drop

Culturele en Maatschappelijke Vorming

Scripties:

Hulanda mi tab ai (2004)

Chollers, Hulpverlening aan Antilliaanse drugsverslaafden (2002)

VERKLARENDE WOORDENLIJST:

Voortijdig schoolverlater:

Iedere jongere tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat wordt aangemerkt als een voortijdig schoolverlater. Ook leerlingen tot 23 jaar die langer dan een maand zonder reden van school wegblijven, worden aangemerkt als voortijdig schoolverlater.

Startkwalificatie

Een startkwalificatie wordt behaald met het succesvol afronden van het HAVO of het VWO, of met het behalen van een Mbo-diploma van een opleiding op niveau 2.

Leerplicht

Een leerling is volledig leerplichtig tot en met het schooljaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Het schooljaar begint op 1 augustus en eindigt op 1 augustus.

tot aan het einde van het twaalfde schooljaar waarin hij of zij volledig dagonderwijs volgt, en dat wordt afgesloten met een diploma VMBO.

Don't let them drop

Drop-outs op de Nederlandse Antillen

Eva Meijer
20011212
Culturele en Maatschappelijke vorming
Juni 2006
Scriptie begeleider: Ad Henneveld